

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra literární kultury a slavistiky

**Kritická recepce tvorby Klicperova divadla v regionálním
tisku v 90. letech 20. století**

Lucie Vrabcová

Bakalářská práce

2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

Ve Chvalkovicích, dne 20.8.2020

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala především vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Ivo Říhovi, Ph.D., za cenné rady, trpělivost, vstřícnost a čas, který mé bakalářské práci věnoval. Dále rodině a přátelům za důvěru a podporu.

„Mně jest celý svět dramatická báseň! Ze všeho, co čtu, ze všeho, co vidím, bezevolně scény sepřádám a osnuju.“

Václav Kliment Klicpera

Anotace

Tato bakalářská práce se soustředí na kritickou recepci tvorby Klicperova divadla v Hradci Králové v letech 1985 až 1999. Část první je zaměřena na historii divadelnictví v Hradci Králové, na postavu Václava Klimenta Klicpery a jeho působení v hradeckém divadle a na samotný vývoj Klicperova divadla. Druhá část je soustředěna na deník Pochodeň (později Hradecké noviny), odkud jsou čerpány recenze, které jsou stěžejní pro část třetí. Ta analyzuje kritické ohlasy Klicperova divadla v regionálním periodiku a analyzuje vývoj těchto recenzí. V závěru této bakalářské práce je popsáno a shrnuto, jak kritika v průběhu let vypadala a jakým stylem se vyvíjela.

Klíčová slova

Klicperovo divadlo, Divadlo Vítězného února, DVÚ, Pochodeň, Hradecké noviny

Title

The critical reception of the Klicpera's Theater in the regional press in the 1990s

Abstract

The bachelor thesis focuses on the critical reception of the Klicpera's Theater in Hradec Králové in regional periodical from 1985 to 1999. The first part focuses on the history of theater in Hradec Králové, the character of Václav Kliment Klicperar and the development of Klicpera's Theater. The second part is focused on the periodical Pochodeň (later Hradecké noviny). The reviews from this periodical are main for the third part which analyzes the critical responses of the Klicpera's Theater in regional periodicals and analyzes the development of these reviews. The conclusion of the bachelor's thesis describes and summarizes the development of critical reception of Klicpera's Theatre in Hradec Králové.

Key words

The Klicpera's Theatre in Hradec Králové, Hradec Králové periodical

Obsah

Úvod	1
1. Historické souvislosti vzniku Klicperova divadla	3
1.1. Eliška Rejčka a zrod kulturního dění	3
1.2. Historie divadelnictví od Jezuitského divadla po Václava Klimenta Klicperu	4
1.3. Divadlo Vítězného února	6
1.4. Klicperovo divadlo	6
1.5. Studio Beseda a hradecká divadelní 80. léta 20. století	7
2. Historie deníku	8
2.1. Od založení po sametovou revoluci	8
2.2. Změny po sametové revoluci	8
3. Kritická recepce z let 1985-1999 v deníku <i>Pochodeň (Hradecké noviny)</i>	10
3.1. Recenze z let 1985-1989	10
3.1.1 Shrnutí recenzí v 80. letech 20. století	22
3.2. Recenze 1990–1999	24
3.2.1 Shrnutí recenzí v 90. letech 20. století	42
4. Závěr	44
Summary	47
Použitá literatura	48

Úvod

Když se v dnešní době zmíní pojem kultura v královéhradeckém kraji, mnoha lidem vyvstane myšlenka na Klicperovo divadlo v Hradci Králové. Málokdo však zná (byť jen okrajově) jeho historii, to, jak se formovalo, jaká úskalí čekala na jeho budovatele (například sesunutí zdi kvůli špatnému terénu), z čeho vlastně toto hradecké divadlo vzešlo, kdo jako první vytvořil jakýsi divadelní spolek, který účinkoval pro diváky, či proč nese název Klicperovo divadlo.

Na všechny tyto otázky budu odpovídat v první části své bakalářské práce, která se bude zabývat okrajově historií samotného města a počátky kultury dnešního Hradce Králové na středověkém dvoře. Dále budu rozebírat historii divadelnictví od Jezuitů, kteří divadlo ve smyslu takovém, jak ho známe dnes, do Hradce přinesli, přes Václava Klimenta Klicperu, po kterém nese divadlo název a nastíním i situaci kolem samotné stavby divadla.

Informace o historii divadelnictví v Hradci Králové jsem čerpala především z publikací od Alexandra Gregara *Město a (jeho) divadlo: Příběh královéhradeckého divadelního pahorku*¹, *Divadlo v Hradci Králové (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*² a v neposlední řadě *Kapitoly z dějin českého divadla*³ od Františka Černého.

Druhá část se zabývá vznikem a postupným vývojem deníku *Pochodeň*, později *Hradecké noviny*, ze kterého jsem čerpala recenze, které tvoří základní část této bakalářské práce.

Třetí a zároveň stěžejní část předkládané bakalářské práce se zabývá kritickou recepcí Klicperova divadla od roku 1985 po rok 1999. Do analyzování recenzí jsem zahrнула i polovinu 80. let 20. století z toho důvodu, že v naší historii byl důležitým mezníkem rok 1989 a chtěla jsem tedy zkoumat dopad na kulturní dění, které s sebou rok 1989 přinesl. Samotnou analýzu recenzí jsem rozdělila na dvě části – do roku 1989 a od roku 1990. Recenze k inscenacím jsem čerpala z deníku *Pochodeň*, později přejmenovaného na *Hradecké noviny*. Zajímavým zjištěním pro mě bylo, že se v průběhu let převážně střídají především tři jména autorů recenzí – Eliška Skokanová, Jiří Sommer a Jaroslav Kuchař.

Posledním bodem této bakalářské práce je následné zhodnocení a výsledky bádání nad vývojem kritické recepce Klicperova divadla v Hradci Králové od poloviny 80. let 20. století

---

¹ GREGAR, Alexandr. *Město a (jeho) divadlo: příběh královéhradeckého divadelního pahorku*. Praha: KANT, 2013.

² GREGAR, Alexandr. *Divadlo v Hradci Králové: (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*. Hradec Králové: Garavin, 2016.

³ ČERNÝ, František. *Kapitoly z dějin Českého divadla*. Praha: Academia, 2000.

do konce 90. let 20. století. V závěru také zhodnotím, jakým stylem se autoři recenzí zabývají například kostýmy či samotnou scénou a hereckými výkony.

1. Historické souvislosti vzniku Klicperova divadla

Tato kapitola se věnuje vývoji města Hradce Králové a vývoji divadelnické činnosti v tomto městě. Obsahuje informace o dvoře královny Elišky Rejčky, která v Hradci působila, o Václavu Klimentu Klicperovi, který zde žil taktéž několik let, dále se zabývá informacemi o vzniku jezuitského divadelnictví a následně kočovnými divadelními společnostmi, které přijížděly hrát v 19. století. Kulturní dění a divadelnická činnost taková, jakou známe v dnešní době, se v Hradci Králové nezrodila až s budovou Klicperova divadla, nýbrž už dlouho předtím, proto považuji za důležité alespoň nastínit historický kontext toho, jak divadelní činnost získávala svou podobu právě už od dob Elišky Rejčky, či jezuitského divadelnictví.

1.1. Eliška Rejčka a zrod kulturního dění

Česká města, včetně Hradce (nad Labem, až později Hradec Králové) začala vznikat zhruba v první polovině 13. století. Jeho urbanizaci pak lze zařadit přibližně na přelom 13. a 14. století a hovoříme o významném místě, kde vznikala velmi různorodá městská společnost. Později, ve 14. století byl Hradec Králové (věnné město) kvůli rozloze, majetku i počtu obyvatel považován jak největší město po Praze.⁴ Zásahu na tomto rozmachu má bezesporu královna Eliška Rejčka, která dostala město jako věno. Dvůr královny Elišky byl využíván k nejrůznějším slavnostem, mezi které zajisté patřila kromě rytířských turnajů, slavností i jakási divadelní produkce a královna tak dokázala pozvednout celkovou kulturu města.⁵ Alexandr Gregar ve své publikaci píše, že scénované aktivity se odehrávaly převážně na standardních veřejných prostranstvích středověkého města, před kostely či uvnitř, na náměstích, improvizovaných pódiiích nebo podobně vymezených prostorách.⁶ Vznik kulturního dění tak spadá už do dob působení královny Elišky Rejčky, která na svém dvoře provozovala nejrůznější aktivity, mezi které spadá i jakési divadelní představení. O konkrétních akcích však bohužel zdroje nejsou.

---

⁴ GREGAR, Alexandr. *Město a (jeho) divadlo: příběh královéhradeckého divadelního pahorku*. Praha: KANT, 2013, s. 10.

⁵ Tamtéž, s. 13.

⁶ Tamtéž s. 15.

1.2. Historie divadelnictví od Jezuitského divadla po Václava Klimenta Klicperu

Období třicetileté války mělo na podobu města silný vliv. Upadla jeho pozice, změnila se skladba i počet obyvatel, zhoršily se zvyky a celkově město uvadalo nejen v kulturní sféře.⁷ O znovu nabytí síly se zapřičinili jezuité, kteří do Hradce přišli roku 1636 a ještě téhož roku zde založili gymnázium, ve kterém se divadelnictví stalo předmětem výuky. Kromě divadelního představení se učili i veřejnému vystupování či rétorice. Jednalo se především o hry s náboženskou tematikou a zajímavostí je, že většina představení se konala hlavně odpoledne, protože bylo zakázáno hrát za tmy, především pak v přítomnosti žen.⁸ První divadelní prostor, který byl určený k představením, byl vybudován roku 1668 v jezuitské koleji, která stála v místech, kde dnes stojí Nové Adalbertinum. Představení se odehrávala jak v českém jazyce, tak v jazyce latinském. První české představení je datováno k roku 1675.⁹ Druhá polovina 18. století však školním divadelním hrám nepřála a Marie Terezie roku 1764 zakázala školní představení a následně roku 1773 papež Klement XIV. zrušil jezuitský řád.¹⁰ Vojenští důstojníci, měšťané i prostí divadelní nadšenci si však roku 1796 zřídili své divadelní prostory v hostinci U Zlatého orla, které obsahovaly jak jeviště, tak divadelní šatnu a měly nést název Spolkové divadlo. Roku 1798 přijela první kočovná herecká společnost a díky všeobecnému rozmachu a nadšení z divadelních představení vydal krajský úřad roku 1801 nařízení, které ukládalo povinnost hlásit veškerá divadelní představení.¹¹

Na přelomu 18. a 19. století se divadlo stalo jakýmsi nástrojem pro národní obrození a kulturní rozmach tím byl ovlivněn. Zlomovou dobou pro hradeckou divadelní scénu se stal rok 1819, kdy do Hradce Králové přichází Václav Kliment Klicpera, aby zde vyučoval na c. k. gymnáziu. V. K. Klicpera se aktivně zapojoval do národně obrozeneckých snah o pozvednutí českého jazyka, literatury i samotného divadla. Nejen on sám, ale například i Magdalena Dobromila Rettigová a další, utvořili obrozeneckou skupinu lidí kolem Jana Hostivíta Pospíšila, který byl ve své době oblíbeným tiskařem a nakladatelem v Hradci

---

⁷ Tamtéž, s. 16.

⁸ GREGAR, Alexandr. *Divadlo v Hradci Králové: (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*. Hradec Králové: Garavin, 2016, s. 9.

⁹ GREGAR, Alexandr. *Město a (jeho) divadlo: příběh královéhradeckého divadelního pahorku*. Praha: KANT, 2013, s. 20.

¹⁰ GREGAR, Alexandr. *Divadlo v Hradci Králové: (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*. Hradec Králové: Garavin, 2016, s. 9.

¹¹ Tamtéž, s. 9.

Králové.¹² Právě u něho začal v letech 1820–1822 na své vlastní náklady Klicpera publikovat své vlastní hry v knižní podobě. Roku 1820 to bylo první dílo s názvem *Divadlo Klicperovo* a v letech následujících *Almanachy dramatických her V. K. Klicpery*.¹³ Během tohoto pobytu vznikly i Klicperovy nejslavnější hry jako je *Rohovín čtverrohý* či *Veselohra na mostě*. Hradec Králové si oblíbil, měl blíže k menším městům a „maloměšťáctví“, které měl rád, ale zároveň se mu i kriticky vysmíval.¹⁴ Díky naléhání divadelních nadšenců se ve 30. letech 19. století Klicpera stal vedoucím ochotnického spolku, kde z počátku i hrál (se svou dcerou a manželkou), to však později začalo být považováno za nevhodné, a tak s hraním musel přestat. V Hradci Králové setrval Klicpera do roku 1846, kde se 2. března rozloučil hrou *Uhlířka* a odešel vyučovat na gymnázium do Prahy.¹⁵ Po odchodu Klicpery nastala éra kočovných divadelních spolků. 19. Století tak patří kočovným divadelním společnostem. Společnosti Taclara, Suvarova, Millerova nebo například Szeningova, obohatily hradecké kulturní dění. Hry bývaly především v němčině, hrálo se však i česky a právě tyto hry zaručovaly největší úspěchy. Roku 1852 přijela do Hradce i první česká divadelní společnost J. A. Prokopa a v 80. letech 19. století převažovaly české společnosti nad německými, až je nakonec úplně nahradily. V roce 1868 byl založen spolek JDO – Jednota divadelních ochotníků, který se v dalších 14 letech pokoušel o prosazení samostatné divadelní budovy.¹⁶ Již jsem výše zmiňovala jeviště, které bylo divadelními nadšenci zřízeno v hostinci U Zlatého orla, to prošlo roku 1880 úpravou, aby se zde mohly odehrávat i složitější úkony herců a samotné prostory byly rozšířeny.¹⁷ I přes veškeré úpravy však jeviště přestalo vyhovovat a bylo potřeba jednat o nové budově divadla. Svůj podíl na tom měly i přísnější protipožární předpisy a nutnost zhotovení vícero nouzových východů. Nedostatek vhodných prostor pak dal vzniku několika různých letních scén, které ale též nebyly „to pravé“. Obrat k lepšímu s sebou přinesl až příchod L. J. Pospíšila do městského úřadu. Roku 1884 se tak rozhodlo o stavbě divadla na parcele v Dlouhé ulici a o rok později budovu slavnostně otevřela Jednota divadelních ochotníků hrou *Eliška Přemyslovna*.¹⁸

---

¹² Tamtéž, s. 11.

¹³ Tamtéž, s. 11.

¹⁴ ČERNÝ, František. *Kapitoly z dějin Českého divadla*. Praha: Academia, 2000, s. 33. ISBN 80-0782-2.

¹⁵ GREGAR, Alexandr. *Divadlo v Hradci Králové: (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*. Hradec Králové: Garavin, 2016, s. 11.

¹⁶ Tamtéž, s. 12.

¹⁷ GREGAR, Alexandr. *Divadlo v Hradci Králové: (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*. Hradec Králové: Garavin, 2016, s. 12.

¹⁸ Tamtéž, s. 13.

1.3. Divadlo Vítězného února

Profesionální divadlo bylo zřízeno v Hradci Králové v roce 1949 a působilo v budově Městského Klicperova divadla. Dostalo název Krajské oblastní divadlo (KOD). První premiérou roku 1949 byla hra *Magdalena Dobromila Rettigová* od Aloise Jiráska.¹⁹

Východočeské prostředí bylo silně komunisticky angažované, a tak roku 1962 bylo Krajské oblastní divadlo (KOD) přejmenováno na Divadlo Vítězného února (DVÚ). Krátce se v letech 1968-1971 jmenovalo Klicperovo divadlo, ale v době normalizace se vrátilo k názvu DVÚ.²⁰

Následující 80. léta patřila především Studiu Beseda (viz. Studio Beseda a hradecká divadelní 80. léta 20. století.), která přitahovala především mladou generaci pro svůj místy až provokativní charakter, kde probíhaly pokusy o svobodnou a nezávislou tvorbu.²¹

1.4. Klicperovo divadlo

Den po dramatických událostech 17. listopadu 1989 vyhlásili divadelníci, kteří se sešli v Praze v Realistickém divadle, divadelní stávkou na protest proti režimu. Místo představení se měla na jevištích odehrát občanská diskuze na téma potřebných politických a společenských změn. V Hradci Králové proběhla stávka v pondělí 21. listopadu. Dopoledne mělo patřit představení pro studenty, kteří se nic netušíc sešli i s učiteli před budovou divadla.²²

V lednu 1990 pak bylo hradecké divadlo přejmenováno na Klicperovo divadlo a v deníku *Pochodeň* z 8. prosince 1989 se v článku na straně 9 pod názvem „Herci hlasovali“ píše: „Divadlo Vítězného února už neexistuje. Nepřišla na něj žádná živelná ani jiná pohroma, ale stávkující divadelníci ve středu odhlasovali, že královéhradecká scéna ponese název slavné osobnosti našeho kraje, a přejmenovali ji na Klicperovo divadlo.“²³

---

¹⁹ GREGAR, Alexandr. *Město a (jeho) divadlo: příběh královéhradeckého divadelního pahorku*. Praha: KANT, 2013, s. 35.

²⁰ Tamtéž, s. 35.

²¹ Tamtéž, s. 37.

²² GREGAR, Alexandr. *Divadlo v Hradci Králové: (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*. Hradec Králové: Garavin, 2016, s. 59.

²³ Tamtéž, s. 60.

1.5. Studio Beseda a hradecká divadelní 80. léta 20. století

Zjeviště v hostinci U Zlatého orla se zrodilo hradecké Studio Beseda, které bylo rovnoprávným pracovištěm DVÚ především díky osobnostem, které se v Besedě hned na začátku působení objevily. Jmenujme například scénografa Petra Matáska či režiséra Josefa Krofta. Jedná se o jedno z předních českých studiových divadel a funguje na základě jiných, alternativních principech.²⁴ V encyklopedii divadelních souborů se píše, že za studiová divadla byla považována ta, která neodpovídala tradičním divadelním druhům a žánrům a obnášela specifické rysy tvorby, jako například týmová práce, autorství či netradiční divadelní prostory.²⁵ V první polovině 80. let 20. století se ve Studiu Beseda odehrál například Gogolův *Revizor* (1980), Mrštíkových *Maryša* (1981) či Shakespearova tragédie *Romeo a Julie* (1982). Za zrodem Studia Beseda stojí několik známých jmen – Miroslav Krobot, Jan Grossman, Miloslav Klíma, Hana Doulová, Jan Novotný a Jaroslav Vlach. Ti jako skupina využili možnosti přejít do Hradce Králové a vzít si na starost tento „projekt“.²⁶

---

²⁴ Tamtéž, s. 53

²⁵ ŠORMOVÁ, Eva. *Česká divadla: encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 208.

²⁶ KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadelní osmdesátky a Studio Beseda*. Praha: Pražská cena, 2014.

2. Historie deníku

Tato kapitola se věnuje periodiku *Pochodeň*, které bylo v průběhu let přejmenováno na *Hradecké noviny*. Stěžejní část této bakalářské práce je věnována recenzím, které byly publikovány právě v tomto periodiku, proto považuji za účelné nastínit jeho historii. Bude zde vysvětleno kdo, a proč periodikum založil, jak se vyvíjelo, či co obsahovala hlavička.

2.1. Od založení po sametovou revoluci

Dělnická manifestace v Hořicích roku 1905 s sebou přinesla i myšlenku a volání po hlasovacím právu a vlastních novinách. Následujícího roku tak začal František Podkova, Antonín Bimr, Josef Dufek a František Šubrt pracovat na novém deníku, který dostal název *Pochodeň*.²⁷ Z počátku *Pochodeň* fungovala jako týdeník sociálně demokratický. První číslo vyšlo 26. dubna 1906 jako časopis dělnického hnutí. Nebyl zprvu číslovaný. První číslovaný výtisk vyšel až zhruba o měsíc později a nesl podtitul „politický a národohospodářský čtrnáctideník dělnický“ (vycházela každý druhý a čtvrtý čtvrtek v měsíci).²⁸ Takto *Pochodeň* fungovala do srpna následujícího roku, od 7. srpna 1907 byla oficiálně uznána za stranické noviny a začala vycházet jako týdeník. Dalším mezníkem pro toto periodikum byl rok 1921, kdy začala *Pochodeň* vycházet jako orgán krajského vedení KSČ v Hradci Králové.²⁹ Kvůli komunistickým cenzurním akcím se stávalo, že někdy vycházely stránky z poloviny bílé. Roku 1938 bylo vydávání úředně zastaveno a obnoveno bylo až po válce 12. května 1945. Od roku 1961 pak vychází *Pochodeň* jako deník, protože se stala tiskovým orgánem východočeského krajského výboru KSČ.³⁰

2.2. Změny po sametové revoluci

Znaky Řádu Vítězného února a Řádu práce společně s mottem „Proletáři všech zemí, spojte se!“ obsahovala hlavička *Pochodně* za „komunistických časů“. Jako orgán východočeského

---

²⁷ MICHELFEITOVÁ, Zuzana. *Královéhradecká kultura v Pochodni v letech 1986-1990*. Brno, 2010. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

²⁸ Tamtéž, s. 26.

²⁹ VANĚK, Vladimír. *Královéhradecká Pochodeň přelomu 80. a 90. let dvacátého století jako příklad transformace československého regionálního deníku*. Praha, 2009. Diplomová práce, Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky.

³⁰ MICHELFEITOVÁ, Zuzana. *Královéhradecká kultura v Pochodni v letech 1986-1990*. Brno, 2010. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

krajského výboru KSČ vycházela do poloviny prosince roku 1989. Od 14. prosince vycházela jako *Deník Východočeského kraje* (se změnou názvu zmizely i znaky a motto) a roku 1990 s podtitulem *Vaše noviny*. Název *Deník Pochodeň* nesl v letech 1991-1992 a následně změnil název na *Hradecké noviny*.³¹

---

³¹ Tamtéž, s. 28.

3. Kritická recepcce z let 1985-1999 v deníku *Pochodeň (Hradecké noviny)*

Tato stěžejní kapitola se bude věnovat rozboru recenzí, které vycházely v *Pochodni*, později v *Hradeckých novinách*, v letech 1985–1999. První část se věnuje recenzím z druhé poloviny 80. let 20. století. Toto časové období je do práce zahrnuto, protože do roku 1989 stále probíhala cenzura a divadelnictví tak bylo značně omezeno. Oproti tomu 90. léta už byla podstatně svobodnější a do divadelních inscenací už politická situace nezasahovala. Toto zlomové období je tak důležitým mezníkem v českém divadelnictví a v práci bude shrnuto, jaký dopad tato situace měla na kritickou recepci v regionálním periodiku. Druhá část se věnuje recenzím z 90. let a jejich vývoji. Na co byl kladen důraz, co obsahovala každá recenze, zda se měnila jejich struktura atp.

3.1. Recenze z let 1985-1989

Následující kapitola obsahuje rozbor recenzí z let 1985–1989. U každé recenze je na začátku uveden její autor a název inscenace, na kterou recenze reaguje. V závěru je pak krátké shrnutí bádání nad kritickou recepcí ve druhé polovině 80. let 20. století.

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Zkrocení zlé ženy*

Roku 1985 uvedlo Divadlo Vítězného února v režii Jana Nebeského dílo W. Shakespeara *Zkrocení zlé ženy*. Jiří Sommer, autor recenze, již od samého začátku hodnotí inscenaci rozpačitě. Samotný titulek recenze „Shakespeare tradičně netradičně“ dokonale vystihuje celou recenzi. Autor recenze si klade otázku, zda je hra tradičně netradiční, či netradičně tradiční, ale k žádnému ucelenému závěru se nedopravuje ani v závěru recenze. Uvádí, že postavy jsou sice „shakespearovské“, ale podání hry je provedeno „hradecky“.³² Hra je pojata novátorsky, viděna novými očima, což celé hře na kvalitě nijak neubírá. Chybou je však podle Sommera chybějící informace o novátorském a klasickém provedení v programu, který hru doprovází. Sommer ale nehodnotí hru ani přímo kladně a ani záporně. Pouze k vlastním hereckým výkonům udává své stanovisko. Za zmínku Sommerovi stojí v roli Trania herec

---

³² SOMMER, Jiří. *Shakespeare tradičně netradičně?: Zkrocení zlé ženy v Divadle Vítězného února*. In *Pochodeň*. 1985, roč. 74, č. 249, s. 4.

Jiří Kalužný a v roli Lucentia herec Roman Hájek. O něco méně se mu líbil herecký výkon Jany Kulandové. „Jana Kulandová se své zlé ženy Kateřiny zmocňuje výrazněji až ve finální části představení, ač prostoru k dokonalejšímu propracování postavy je dostatek v celé inscenaci.“³³

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Klobouk pana Klicpery*

Dílo Václava Klimenta Klicpery, *Divotvorný klobouk*, se v roce 1985 zpracovalo i v Divadle Vítězného února, ovšem pod názvem *Klobouk pana Klicpery* a v režii Alexandra Lichého. Jedná se o klasickou hru v novém, modernějším kabátě. Autor Jiří Sommer, hodnotí ve své recenzi hru jako velmi zdařilou i přes její novátorské provedení, které je dle jeho slov humorné, parodizující a pro diváka opticky přitažlivé.³⁴ Zůstala původní „klicperovská“ zápletka, stejně tak i kostýmy a prostředí zůstalo originální, dobové. Ono nové provedení a zmodernizování hry se týká hlavně herců, jejich smýšlení a provedení. Především jazyk je přizpůsoben době a moderní mladé generaci. Celkově je recenze pojata kladně, od provedení, po herecké výkony, jediný nedostatek se skrývá v hudebním doprovodu, který je místy pouštěn z gramofonu a místy nahrazen živým zpěvem. Celé představení pak podle Sommerových slov působí nesourodě.³⁵

Recenze: Jaroslav Kuchař

Inscenace: *Báječné místo k narození*

Premiérou byla roku 1985 i hra s názvem *Báječné místo k narození*. Autor hry, Josef Frajs, není v Divadle Vítězného února neznámý. V roce 1981 zde byla uvedena jeho hra *Muži z podzemního kontinentu*. Díky předchozí angažovanosti v DVÚ mohl novou hru napsat pro hradeckou scénu ve spolupráci přímo s divadlem. „Není proto náhodné, že se u inscenování sešli „staří známí“. Režisér Jaromír Staněk, výtvarník Martin Víšek a autor hudby Karel

---

³³ Tamtéž, s. 4.

³⁴ SOMMER, Jiří. *V tomhle světě se klasik neužíví: k premiéře "Klobouk pana Klicpery" v Divadle Vítězného února*. In *Pochodeň*. 1985, roč. 74, č. 243, s. 4.

³⁵ Tamtéž, s. 4.

Cón“, uvádí ve své recenzi Jaroslav Kuchař.³⁶ Nejen mezi diváky, ale i například mezi herci se vyvíjela touha po nových současných hrách. Autor recenze dokonce uvádí, že současných a zároveň dobrých her je méně než šafránu a to si celé divadelnictví nezaslouží. V recenzi je oceněna především snaha o propojení a kontakt herců a scény přímo s divákem tím, že hra byla sestavena přímo na míru hercům a dialogy jsou „dotahovány“ až na místě. Divák má tedy možnost se ztotožnit s problémy a starostmi, které prožívají i herci na jevišti. Jaroslav Kuchař si pak v recenzi lehce rozporuje tím, že uvádí, že díky onomu kontaktu diváka a herce se divák v běžném životě může lehce ztotožnit s životními situacemi hranými na jevišti a odchází po představení s myšlenkou, že není nijak „obtěžen na duši náročností dramatu“.³⁷ V zápětí pak v recenzi kritizuje hudební provedení, které postrádá hlubší myšlenky a dodává celé hře doslova lehkou formu.³⁸

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Hrdina západu*

Jednou z her, které byly roku 1986 uvedeny v Divadle Vítězného února, je dílo z pera literárního umělce J. M. Synge, o kterém autorka recenze, Eliška Skokanová, hovoří jako o spisovateli, který ve své době neměl soupeře.³⁹ To i navzdory tomu, že premiéra hry *Hrdina západu* byla 26. ledna 1907 doprovázena dupáním, hvízdáním a galským klením, čímž publikum dávalo více než jasně najevo svůj nesouhlas. Celkový význam v *Hrdinovi západu* tkví především v jazykovém bohatství. Skokanová se v recenzi domnívá, že hra diváka neosloví dějem, či nějakou hlubší myšlenkou, ale krása je právě v jazyku.⁴⁰ Do češtiny hru velmi zdařile přeložil Vladislav Čejchan a díky tomu, že je čeština jazykem květnatým a bohatým na synonyma, dává hře při českém podání nepřeborné možnosti interpretace. Ke konci recenze se Skokanová zabývá tím, že vyzdvihuje podání dvou hlavních postav – Romana Hájka a Hany Čížkové, která má pro vyjadřování „jemný cit“.⁴¹

---

³⁶ KUCHAR, Jaroslav. Žhavá současnost: československá premiéra v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1985, roč. 74, č. 81, s. 4.

³⁷ Tamtéž, s. 4.

³⁸ Tamtéž, s. 4.

³⁹ SKOKANOVÁ, Eliška. Hra s vůní lidového jazyka: „Hrdina západu“ v divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 7, s. 4.

⁴⁰ Tamtéž, s. 4.

⁴¹ Tamtéž, s. 4.

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Velpona aneb Lišák*

Hru *Velpona aneb Lišák* z pera Bena Jonsona, vrstevníka Shakespeara, uvedlo Divadlo Vítězného února v Hradci Králové roku 1986. V doslova patolízalských a ničemných rolích se podle Jiřího Sommera, autora recenze, velmi dobře předvedli a se svými rolemi výborně vypořádali například Vladimír Kettner či Jaroslav Radimecký. Naopak výkon Miroslava Suchého se zdá nevýrazný a fádni.⁴² V recenzi se kromě hodnocení herců Sommer zabývá především porovnáním právě Jonsona a Shakespeara. I přes fakt, že Jonson nedosáhl takové popularity jako jeho slavnější kolega, vyznívá z recenze to, že Sommer je více nakloněn dílu právě Jonsona a informuje čtenáře o tom, že mu nejde pouze o ironickou nadsázku, ale o poukázání na nejzrůdnější lidské vlastnosti.⁴³ S tím souvisí především to, že v recenzi se Sommer nebojí přiznat fakt, že toto dílo je velice vhodnou hrou pro soudobé dění, protože v něm lze nalézt paralelu v soudobých negativních jevech a vlastnostech společnosti. “Slouží ke cti všem členům hradeckého divadla, kteří se na inscenaci podíleli, že zachovali původní autorský projekt, nicméně přizpůsobili ho potřebám současného diváka.”⁴⁴ Nešlo jim tentokrát jenom o nutné moderní „oprášení“ klasické předlohy alžbětinského věku (jako tomu často na tomto divadle bývá u shakespearovských předloh), ale o sdílnou jevištní konstrukci, která je ve svých finálních závěrech patrně divákem správně pochopena.⁴⁵

Recenze: Jaroslav Kuchař

Inscenace: *Tady vlci nejsou*

Tady vlci nejsou. Tak zní název hry, která je první premiérou v Divadle Vítězného února v sezóně 1986/1987. Hra bulharského dramatika Pančo Pančeva byla v této sezóně uvedena ke Dnům bulharské kultury v Československu.⁴⁶ Těmito informacemi začíná svou recenzi Jaroslav Kuchař v Pochodni. V podobném stylu se nese i zbytek recenze. Autor se nezabývá ani tak přímo hrou, jako souvislostmi s (nejen) bulharskými hrami, kterých v této sezóně uvedou česká divadla osm. Udává, že „naši“ diváci jsou s tvorbou socialistického Bulharska

---

⁴² SOMMER, Jiří. Panoptikum lidské zrůdnosti: Druhá prosincová premiéra v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 8, s. 4.

⁴³ Tamtéž, s. 4.

⁴⁴ Tamtéž, s. 4.

⁴⁵ Tamtéž, s. 4.

⁴⁶ KUCHAŘ, Jaroslav. Tady vlci (ne)jsou: československá premiéra bulharské hry v DVÚ. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 258, s. 4.

obeznámeni jen okrajově, na rozdíl například od her ze sovětské dramatické tvorby, která se dle slov Kuchaře musí akceptovat co do rozdílnosti, kvantity, ale především kvality.⁴⁷ Tvrdí, že vinu na tom nese fakt, že dramaturgové nemají možnost řádné konzultace s odborníkem právě na bulharskou dramaturgiu a řada her stále není přeložena. Tím je česká divadelní scéna ochuzena o spoustu kvalitních bulharských her. Hra *Tady vlci nejsou* vyznívá z Kuchařových slov pak jako průměrná hra, se kterou se velmi dobře vypořádal režisér Josef Morávek, který nechal hercům tzv. „volnou ruku“. Herci se do hry vrhli s chutí a vervou, hru si užívali, bavili se především sami a tím přenesli zábavu a potěšení i na diváka. Výsledkem tak je nápaditá, atraktivní a neobvyklá hra.⁴⁸

Recenze: Jaroslav Kuchař

Inscenace: *Přišel na večeři*

Bláznivou, veselou a vtipnou inscenací měla být „crazy-komedie“ *Přišel na večeři* od autorské dvojice G. S. Kaufman a M. Hart (úprava Jan Werich). První polovina recenze Jaroslava Kuchaře se zabývá tím, jak měla hra, která se z filmu přenesla na divadelní jeviště, vypadat. Měla by být zpestřením, měla by být plná vtipu, bláznivosti, poštilosti, divák by se neměl celé představení, ale i po něm, přestat usmívat a celkově by měla přinést vkusnou zábavu. „Mělo, nebo mohlo, žel...“ – takto je recenze prakticky v půli rozseknuta a následuje souhrnné psaní o tom, jak špatně se s hrou vypořádalo DVÚ.⁴⁹ Kuchař vidí celé hradecké podání jako cudné, nudné a prezentované s jakýmsi obavami z toho, že herci provádí něco špatného, neslušného. Text je herci pouze čten, není nijak prožíván, delší pasáže přirovnává k přednesu v rozhlasovém studiu a v neposlední řadě je hercům text rozumět s velkými obtížemi, a místy jim není rozumět vůbec.⁵⁰ Pomyslnou třešničkou na dortu jsou pak kostýmy herců, které na Kuchaře působily dojmem „co dům dal“. Jaké však na konci recenze přichází rozčarování, když po velmi negativním hodnocení prakticky všeho, co se v inscenaci odehrálo, přichází Kuchař s informací, že byť hra nikterak nenadchne, tak je ale šikovně napsaná a inscenaci divákům doporučuje.⁵¹

---

⁴⁷ Tamtéž, s. 4.

⁴⁸ Tamtéž, s. 4.

⁴⁹ KUČHAŘ, Jaroslav. Trochu příliš únavné... Crazy komedie na jevišti DVÚ v Hradci Králové. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 281, s. 4.

⁵⁰ Tamtéž, s. 4.

⁵¹ Tamtéž, s. 4.

Recenze: Jaroslav Kuchař

Inscenace: *Dalskabáty, hříšná ves, aneb Zapomenutý čert*

Dalskabáty, hříšná ves, aneb Zapomenutý čert, tak zní název inscenace, kterou uvedlo v roce 1987 Divadlo Vítězného února. Hra z pera Jana Drdy, která měla a stále má přitahovat do divadel spousty diváků, byla Jaroslavem Kuchařem (autorem recenze) označena jako „nevyužitá příležitost“.⁵² Ve své recenzi se nejdříve zmiňuje o premiérovém uvedení hry v tehdejší Ústřední divadle čs. armády na Vinohradech, kde byla hra přijata velmi rozporuplně. Část diváků hru odsoudila, další část však vřele uvítala. V návaznosti na uvedení hry z roku 1959 se hradečtí inscenátoři snaží hru aktualizovat, při čemž se vydávají na cestu po velmi tenkém ledě.⁵³ Ve výsledku se Kuchařovi zdá celá inscenace zmatená, popletená a divák bude více zaražený, než nadšený. K tomu „napomáhají“ nejen kostýmy, které jsou pojaty „moderně“, čili například kostým vládce pekel, který je poset výstřižky z novin.⁵⁴ Celkově si Kuchař stojí za názorem, že hra měla jít cestou nejmenšího odporu a zůstat veselou, klasickou a optimistickou pohádkou. Přes nejednotnost názoru, zda se hra vlastně povedla či ne, ale vyzdvihuje dvě jména – Jiřinu Jelenskou a Karla Knechtla, kteří ve svých rolích splnili očekávání a své postavy zahráli s nadšením a dobře. Na rozdíl od těchto dvou se zbytek „hereckého týmu“ nijak výrazně neprojevil a hru tak jen „doplňoval“.⁵⁵

Recenze: Jaroslav Kuchař

Inscenace: *Leon*

„Každé divadlo potřebuje alespoň jednu inscenaci v roce, která je na „kasu“. Pak je ředitel spokojen, pokud je divadelní ředitel někdy vůbec spokojen. I když docela nejlepší je, chodí-li diváci na všechno a večer co večer je „plný dům“. Nemá-li divadelní ředitel alespoň jednu super úspěšnou inscenaci, je rozmrzelý. Stejně jako diváci.“⁵⁶ Těmito slovy začíná recenzi v Pochodni Jaroslav Kuchař. Reaguje tak na inscenaci *Leon*, kterou v roce 1987 uvedlo DVÚ v Hradci Králové. Jedná se o hru, která má jasný cíl – pobavit diváka. Kuchař si stojí za názorem, že soudobý divák potřebuje šokující komiku a zábavu, proto je hra určena k tomu,

---

⁵² KUCHAR, Jaroslav. Nevyužitá příležitost: čerti kontra lidé na scéně DVÚ Hradec Králové. In *Pochodeň*. 1987, roč. 76, č. 33, s. 4.

⁵³ Tamtéž, s. 4.

⁵⁴ Tamtéž, s. 4.

⁵⁵ Tamtéž, s. 4.

⁵⁶ KUCHAR, Jaroslav. Jen tak se zasmát: Taškařice v hradeckém Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1987, roč. 76, č. 77, s. 4.

aby divák zapomněl na všední strasti života a alespoň na chvíli nepřemýšlel nad problémy, které ho čekají doma či v zaměstnání.⁵⁷ Člověk, který s tímto úmyslem přichází tak při odchodu bývá velmi spokojen. Nejedná se o nějakou frašku, či, slovy Kuchaře, o šaškárnu, ale o kvalitní, místy trochu nelogický humor. S tím se výborně popasovali nejen herci, ale i výtvarník Martin Víšek, který přizpůsobil scénu tak, aby herci měli dostatek prostoru projevit se. Mohou na scéně běhat či skákat bez obav.⁵⁸ A nejen jevištní prostor je v recenzi Kuchařem opěvován. Kvalitu zážitku podpoří i hudba, zpěv či tanec, který hru doprovází. Z hereckých výkonů pak za zmínku Kuchařovi stála Jiřina Jelenská, která sklidila při premiéře aplaus ve stoje hned po příchodu na scénu.⁵⁹ Kuchař ve hře vidí potenciál a věří, že s dalšími a dalšími reprízami se bude hra ještě více zdokonalovat.⁶⁰

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Princezna Žofinka a drak Dynamit*

V recenzi Elišky Skokanové, která je zaměřená na pohádku *Princezna Žofinka a drak Dynamit*, kterou roku 1988 uvedlo DVÚ, nenalezneme špatného slova. Celou hru hodnotí velmi pozitivně a hezkými slovy častuje nejen výkony samotných herců (Martina Nováková, Hynek Pecha, Jiřina Jelenská, Roman Štolpa a další), ale i samotné pojetí hry, které autorka Olga Friedrichová pojala klasicky i moderně. Z klasické stránky můžeme ve hře najít princeznu, draka, či čarodějnici. Co se moderního provedení týká, vsadila autorka na moderní, současnou mluvu. Na vtípnosti se podílel i autor scény, Martin Víšek, který vytvořil na jevišti prostory, které Skokanová přirovnává k pohádkovému světu z „Gullivera“.⁶¹ Závěrem pak v recenzi dodává, že je moc dobře, že se čas od času divadlo rozhodne do repertoáru zapojit i pohádku pro děti a doufat tak, že naklonění k divadlu jim zůstane do dospělosti.⁶²

---

⁵⁷ Tamtéž, s. 4.

⁵⁸ Tamtéž, s. 4.

⁵⁹ Tamtéž, s. 4.

⁶⁰ Tamtéž, s. 4.

⁶¹ SKOKANOVÁ, Eliška. Dračí pohádka plná fantazie: hradecké divadlo Vítězného února dětem. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 69, s. 4.

⁶² Tamtéž, s. 4.

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Dáma vrah*

Po jedenácti letech se na scénu v DVÚ dostala „detektivka“. Po komediích, tragédiích či pohádkách se však veliký úspěch nekonal. Detektivní příběh napsal anglický dramatik Cyril Campion, v češtině nese hra název *Dáma vrah*. Jedná se o příběh osmi žen, které poznamenala druhá světová válka předtím, než se stane vražda v jednom panském sídle, kde se děj odehrává. Zajímavostí příběhu je, že se za celou dobu neobjeví jediná mužská postava. Příběh jako takový je pro diváky atraktivní, má zajímavou zápletku a nechybí mu ani chvíle, kdy divák sedí v napětí a očekává, co se stane dál.⁶³ Moc pozitivně ovšem Eliška Skokanová hru nehodnotí. Podle jejích slov se měly herečky za úkol popasovat se svou rolí a záleželo hlavně na tom, jak se jim podaří vypořádat s psychologií postav. V tomto směru se hradeckým herečkám moc valně nevedlo a hra tak spadá do pomyslného průměru.⁶⁴

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Ženitba*

Další recenze od Elišky Skokanové se zabývá hrou *Ženitba*, kterou uvedlo DVÚ v roce 1988. Klasická hra, která zapadá do carského Ruska, opět prošla modernizací a s postupem času se vyvíjí. Skokanová se v recenzi domnívá, že byt' není hra „současná“, díky modernímu pojetí v ní lze hledat jakousi spojitost i se současností, protože například sňatky z rozumu zde byly, jsou a zajisté budou i nadále.⁶⁵ Hru však z celkového hlediska hodnotí velmi nesourodě, zmateně a až moc zjednodušeně. Aktualizace hry se v Hradci Králové nepovedla a to ze všech možných pohledů. Text, divadelní scéna i kostýmy působí místy až lacině a neuceleně. Kostýmy mají herci od dobových až po moderní a scéna je přeplněna různými rekvizitami. Ono aktualizované a moderní pojetí DVÚ spíše uškodilo, než aby diváky potěšilo klasickou hrou.⁶⁶

---

⁶³ SKOKANOVÁ, Eliška. Dámské vraždění: anglická detektivka na scéně hradeckého DVÚ. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 132, s. 4.

⁶⁴ Tamtéž, s. 4.

⁶⁵ SKOKANOVÁ, Eliška. „Ženitba“ s nejděním otazníkem: na okraj inscenace Gogolovy satirické komedie v Dvadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 266, s. 4.

⁶⁶ Tamtéž, s. 4.

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Slaměný klobouk z Itálie*

Komedie *Slaměný klobouk z Itálie* od francouzského dramatika Eugéne Labiche, se stala inspirací pro Jiřího Voskovce a Jana Wericha, kteří se nechali hrou inspirovat a vytvořili vlastně novou divadelní hru z prostředí Paříže, která srší vtipem. Hra diváky zavádí do salónů ve Francii, zahalených do sametu, do prostředí krásných žen oděných v krásných róbách. Představení „*Slaměný klobouk*“ je řazeno k dílům s hudebním doprovodem, ovšem zde jsou hudební vstupy spíše jakýmsi doplňkem celé hry, nesouvisí a nijak neumocňují samotný děj a působí jako samostatná a rozpustilá čísla.⁶⁷ Jediným vytýkajícím bodem, který uvedla v recenzi Eliška Skokanová, v celé hře je nalíčení herců, které připomíná líčení mimů.⁶⁸ To Skokanová považuje za úskalí, protože takto veselá hra by měla dát prostor hercům vyjádřit se nejen tělem, ale i mimikou, což toto líčení znemožňuje.⁶⁹

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Skřivan a smršť*

Drama z roku 1793 napsal český dramatik a historik Edmond Konrád. Premiéra proběhla v květnu 1946 v Národním divadle a roku 1989 ji pro (nejen) hradecké publikum nastudoval režisér Josef Palla. Hra s názvem *Skřivan a smršť* kolem sebe nese spekulace o tom, zda byla napsána podle skutečné události či nikoli. Hradecké provedení však podle Elišky Skokanové není nijak průlomovým. Autoři sice vymysleli zajímavou paralelu mezi Francouzskou revolucí a zvláštních režimů, která je apelem proti různým druhům násilí a spadá tak mezi významná a závažná díla dramatiky, ale v Hradci Králové měl Palla hru aktualizovat soudobému pohledu diváka.⁷⁰ Palla tak nešťastně vkročil na hradeckou scénu. Pojal hru moc konvenčně a výsledný obraz nezachraňuje ani scéna z tvorby Martina Víška.⁷¹ Jediným

---

⁶⁷ SKOKANOVÁ, Eliška. V hlavní“rolí“ klobouk: nad inscenací hradeckého Divadla Vítězného února. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 278, s. 4.

⁶⁸ Tamtéž, s. 4.

⁶⁹ Tamtéž, s. 4.

⁷⁰ SKOKANOVÁ, Eliška. Člověk na křižovatce dějin: z repertoáru Klicperova divadla. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 293, s. 4.

⁷¹ Tamtéž, s. 4.

prvkem, který Skokanová ve své recenzi chválí, je výkon herečky Jany Tomkové, která se do hraní pustila se šarmem, elegancí a osobitým kouzlem.⁷²

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Válka vypukne po přestávce*

Milan Pásek, který v letech 1954-1967 působil na hradecké scéně jako umělecký ředitel, se v roce 1989 vrací do Hradce Králové a režiruje zde hru od Oldřicha Daňka, *Válka vypukne po přestávce*. V pořadí se jedná už o jeho šestou hru v tomto divadle a jeho jméno tak pro hradecké divadlo není neznámé, v DVÚ působil jako dramaturg a režisér. V této své konkrétní hře se zabývá otázkou umělce a jeho postavení ve společnosti a hledá jakousi etickou hranici, za kterou už by neměl zajít. Podle Elišky Skokanové je téma hry nadčasové a nějakým způsobem univerzální.⁷³ Najít však správnou cestu jak hru inscenovat není vůbec jednoduché. Hradecké divadlo je od Skokanové o to více pochváleno, že nevsadilo na klasické jevištní provedení, ale je hrána v „arénovém prostoru“, kde je tak větší prostor pro propojení s diváky a umožňuje tak divákům lépe předat autorovo poselství. „Daňkova scéna je sice jednoduchá, ale o to působivější. Příběh se odehrává na čtvercovém pódiu uprostřed diváků a hrací plocha je vymezena jakýmsi bílým magickým kruhem.“⁷⁴ Takto doslova popisuje scénu Skokanová v recenzi v *Pochodni* (1989, roč. 78, č. 267, s. 4). Pro diváka je scéna zajímavým zpestřením, avšak pro herce přináší zatěžkávací zkoušku, při které stojí tvář v tvář divákům a není zde tak prostor pro chyby. Nejen na hlavní postavu (svěřena Stanislavu Junkovi) je tak kladen veliký nápor, ovšem i přes všechna tato úskalí je hra nastudována s vysokou profesionalitou a v celé recenzi v podstatě nenajdeme špatného slova.⁷⁵

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Anděl přichází do Babylonu*

S rokem 1989 přichází na hradeckou scénu touha po představení, které není jen lascivní zábavou, ale nese v sobě hlubší myšlenku, která zaměstná nejen mysl herců, ale i diváků, a

---

⁷² Tamtéž, s. 4.

⁷³ SKOKANOVÁ, Eliška. O společenské odpovědnosti umělce: profilová inscenace Divadla Vítězného února. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 267, s. 4.

⁷⁴ Tamtéž, s. 4.

⁷⁵ Tamtéž, s. 4.

tak s sebou nastudování hry *Anděl přichází do Babylonu*, přináší veliká očekávání. Autorem je spisovatel a dramatik Friedrich Dürrenmatt, hostujícím režisérem je pak Oldřich Kužílek, kterému se i přes to, že přichází s ucelenými myšlenkami jak hru uvést, místy nedaří dodržet svůj plán.⁷⁶ Grotesknost v některých částech zastiňuje myšlenku textu a scény pak nejsou dostatečně sdělné.⁷⁷ Historickým tématem hry je panování krále Nabukadnezara, které je však pouze prostředkem ke sdělení současných myšlenek a stanovisek. Hlavní postavou je žebrák Akki, kterého hraje Václav Dušek a jeho herecký výkon Eliška Skokanová hodnotí jako fenomenální, promyšlený a vždy působící naprosto přirozeným dojmem.⁷⁸ I když Skokanová nebyla s výsledkem hry naprosto spokojena a našla řadu chyb, hodnotí hru jako v celku dobré vykročení za novou a lepší kvalitou inscenací v DVÚ.⁷⁹

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Inferno*

Další recenze z pera Elišky Skokanové se týká tragédie *Inferno*. Autorem hry je slovenský dramatik Leopold Lahola. Recenzi začíná Skokanová krátkou úvahou o tom, jak může divák hlouběji zasáhnout divadelní představení, které má přímou souvislost se současným děním.⁸⁰ Ve hře *Inferno*, se setkáváme s rozpůleným jevištěm. Na jedné straně se herci nachází pod zemí, zasypaní pod hotelovým barem, na druhé straně se nachází kancelář generála, odkud se řídí záchranné a vyprošťovací práce právě zasypaných jedinců.⁸¹ Jakousi ironií osudu je fakt, že premiéra v DVÚ proběhla 17. prosince 1988 a přesně o deset dní dříve otřáslo Arménií zemětřesení. Proto Skokanová píše o faktu, že diváci prožívají celou inscenaci daleko více a hlouběji, než kdyby k tragédii v Arménii nedošlo.⁸² Kromě této nešťastné události se Skokanová zaměřuje především na to, jak se herci dokázali postavit svým postavám v jejich ztvárnění. Každá postava má svůj typický charakter a důležitým aspektem pro celkové kvalitní vyznění hry bylo, aby herci přesvědčili diváky o svých kvalitách právě propojením se

---

⁷⁶ SKOKANOVÁ, Eliška. Významný dramaturgický počín: Dürrenmattův “Anděl přichází do Babylónu“ na scéně DVÚ. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 223, s. 4.

⁷⁷ Tamtéž, s. 4.

⁷⁸ Tamtéž, s. 4.

⁷⁹ Tamtéž, s. 4.

⁸⁰ SKOKANOVÁ, Eliška. Lidská tragédie: československá premiéra v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 35, s. 4.

⁸¹ Tamtéž, s. 4.

⁸² Tamtéž, s. 4.

„svou“ postavou. Velmi dobře pak hodnotí například herce Miroslava Suchého či Václava Duška.⁸³

---

⁸³ Tamtéž, s. 4.

3.1.1 Shrnutí recenzí v 80. letech 20. století

V letech 1985-1989 se v Divadle Vítězného února hrály inscenace různých žánrů. Od pohádek, přes klasické hry od autorů jakým je například William Shakespeare až po nové a „moderní“ hry. Ovšem politická situace v zemi na stav a stavbu recenzí vliv nijak neměla. Recenze jsou psány čistě o hře, neobsahují žádné narážky, či skryté šifry. Všechny mají obdobnou stavbu, v úvodu se zmiňuje styl uchopení hry režii, následují stručný obsah, popis scény, kostýmů a výkonů herců.

Podle recenzí, které jsem měla k dispozici k prostudování a analýze, jsem se dopracovala k závěru, že nejlépe přijatými hrami byly ty na pohádkové motivy. Nejen kvůli tomu, že většinu publika u pohádkových představení tvoří dětské obecnstvo, ale i proto, že pohádky v sobě většinou nesou především nějaké poselství, například, že dobro vždy vítězí nad zlem atp.

Stejný význam měly mít i hry, které měly sloužit čistě pro pobavení. Tedy komedie a veselohry. Bohužel se tyto hry nesetkaly s takovým přijetím jako pohádky. Inscenace, které měly být veselé, přimět diváky ke smíchu, uvolnění a k příjemně humorně stráveným časům v divadle povětšinou byly nudné a to nejen pro diváky. I herci se „komediálnosti“ věnovali poskrovnu, jako kdyby měli strach se projevit a ukázat své emoce, neuměli (nebo nechtěli) si své účinkování užít a věnovat se hře naplno. Jmenovitě například hra *Dalskabáty hříšná ves*, která už svým názvem navozuje úsměv na tváři, nakonec zklamala. Právě proto, že byla hra od samého začátku přijímána s velikými rozpaky, se na hradecké jeviště dostala hra zaktualizovaná, moderněji pojatá a měla být zaručeným úspěchem. Stejný osud potkal i inscenaci *Přišel na večeri* nebo *Skřivan a smršť*. Ta se též stala terčem neúspěchu, tentokrát pro svou neaktuálnost.

Klasické hry, které Divadlo Vítězného února v letech 1985-1988 zařadilo do svého repertoáru, jmenovitě například *Ženitba* nebo Shakespearovo *Zkrocení zlé ženy* prošly proměnou. Hry byly pojaty aktuálně, moderněji, což mělo za následek další vlnu nechtů a špatných ohlasů. Není mi známo, co mohlo inscenátory dovést k tomuto pojetí, ovšem účinek to mělo nevalný a diváčky se tak tyto inscenace nesetkaly s dobrou odezvou. Autoři recenzí se nezmiňují přímo o konkrétních problémech, nehovoří o tom, zda by bylo lepší ponechat „klasiku klasicky“ tak, jak byla napsaná (protože důvod k tomu, jak spisovatelé a dramatici své hry napsali, zajisté měli) nebo jestli jen byla ona modernizace provedena špatným způsobem.

I přes to, že většina her v tomto období nebyla přijata zrovna přívětivě, je zde několik her, které zajistily pravý opak. Inscenace *Báječné místo k narození* byla hra nová a s přihlédnutím k tomu, že nových her v 80. letech nebylo mnoho, sklídila úspěch. Svůj účinek na to mělo především to, že hra byla psaná přímo pro Divadlo Vítězného února a tedy i „na tělo“ hercům.⁸⁴ Další divácky úspěšnou hrou byl *Hrdina západu*, který zaujal především překladem do češtiny, který zpracoval Vladislav Čejchan.⁸⁵ V recenzi je uvedeno, že je čeština jazykem květnatým, bohatým na synonyma a dá se tak vytvořit spousta variací, které mají stejný smysl, ale dají se říci různými způsoby. Další inscenací, která sklízela ovoce, byla *Velponě aneb lišák*. Ben Jonson, autor a vrstevník Shakespeara, byl kvalitním dramatikem, ovšem ne tak známý jako William Shakespeare. Jeho hra byla ceněná hlavně pro poukázání a zobrazení nejrůznějších ohavných a zlých lidských vlastností, se kterými se lidé setkávají dnes a denně a (nejen) diváci si tak mohli odnést spoustu materiálu k přemýšlení. Také inscenace *Válka vypukne po přestávce*, byla oblíbenou, a to především díky profesionálovi Milanu Páskovi, který nese zásluhu za onen úspěch. Na diváky zajisté působila zajímavě scéna, která byla situována do „arény“, tedy čtyřstranného prostoru, kde si diváci i herci jsou blíž a navozuje se tak intimnější atmosféra.

---

⁸⁴ KUCHAR, Jaroslav. Žhavá současnost: československá premiéra v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1985, roč. 74, č. 81, s. 4.

⁸⁵ SKOKANOVÁ, Eliška. Hra s vůní lidového jazyka: „Hrdina západu“ v divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 7, s. 4.

3.2. Recenze 1990–1999

Následující kapitola obsahuje rozборы recenzí z let 1990–1999. U každé recenze je na začátku uveden její autor a název inscenace, na kterou recenze reaguje. V závěru je pak krátké shrnutí výsledku bádání a analýzy nad kritickou recepcí v 90. letech 20. století.

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Past (Stalo se v Chamonix)*

V další recenzi se Eliška Skokanová zabývá detektivní hrou od Roberta Thomase *Past* (známější pod názvem *Stalo se v Chamonix*). Uvádí, že by každé divadlo mělo čas od času do svého repertoáru zařadit právě „detektivku“, aby se zavděčilo divákům, protože je taková hra láká díky pocitu napětí a možnosti se zapojit do rozlušťování zápletky.⁸⁶ Přesně to by měla inscenace *Past* divákům přinést – spousta napětí, děj velmi zamotaný, nečekané rozuzlení. Ovšem ve skutečnosti tomu tak není. Skokanová v celku jednoduchou detektivní komedii pochvalnými slovy moc nečastuje. Režisér Michal Bartoník selhal ve vedení herců ke zdárnému konci a hra tak působí necelostvě, z neznámého důvodu jsou potlačeny komediální prvky inscenace a herci zřejmě nedostali moc prostoru k řádnému projevení psychologie svých postav.⁸⁷ A tak jediným kladně hodnoceným „aspektem“ v celé recenzi je výkon Márie Dolanské, která svou roli podává s elegantní vypočítavostí. V závěru recenze pak Skokanová doporučuje hru nenáročným divákům, kteří nemají velké umělecké ambice.⁸⁸

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Král Vávra*

„Polistopadová“ situace v roce 1989 zanechala „následky“ i na projevu Jiřího Sommera. Ten téměř polovinu své recenze věnuje tomu, jak nově pojmenované Klicperovo divadlo mohlo uvést hru z tzv. trezorových dramát.⁸⁹ Není se zřejmě čemu divit, že změna politické situace dala divadelnímu projevu nový prostor pro vyjádření a to je i odrazovým můstkem v Sommerově projevu. Hra Milana Uhdeho (vrstevník Václava Havla) *Král Vávra* v sobě

---

⁸⁶ SKOKANOVÁ, Eliška. Stalo se v Chamonix: detektivní komedie na scéně Klicperova divadla. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 33, s. 4.

⁸⁷ Tamtéž, s. 4.

⁸⁸ Tamtéž, s. 4.

⁸⁹ SOMMER, Jiří. Podobenství více než zřejmé: Král Vávra na hradecké scéně. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 49, s. 4.

nese základní dějovou linku z Krále Lávry, který nemilosrdně likviduje holiče, kteří by mohli spatřit a následně prozradit jeho tajemství o oslích uších. Aktualizace hry *Krále Vávry* však tkví v převedení inscenace do moderní časové linky. Hra samotná je založena na tom, že politická primitivnost z pozice totalitního vládce umožňuje jednoduchou manipulaci okolí. Kromě stránky politické, ať už minulé, současné či budoucí, sám autor recenze uznává, že nezřídka častuje nepříjemnými komentáři hudební doprovody a vstupy u různých inscenací. V tomto případě však uznává a chválí hudební tvorbu Zdeňka Marty. Šansonový žánr označuje jako ozdobu představení.⁹⁰ Závěrem nešetří chválou ani nad hereckými výkony. Jmenovitě například perfektní výkon podala Martina Eliášová, Dušan Hřebíček a v neposlední řadě i Roman Štolpa.⁹¹

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Příliš hlučná samota*

Díky volnosti projevu, možnosti volby, zrušené cenzuře a podobným kontrolám může na hradeckou scénu vstoupit samizdatová *Příliš hlučná samota* od Bohumila Hrabala. Jiří Sommer, autor recenze v *Pochodni*, označuje toto dílo jako novou perlu v pomyslném prstenu Klicperova divadla. Hrabala označuje jako „věčného literárního provokatéra“ a spíše než samotným hradeckým provedením inscenace se zabývá přímo dílem. Přemýšlí nad Hrabalovými postavami a říká o nich, že jsou to společenští vydědění, na které vládnoucí moc nemůže, a tak je alespoň odsoudí k pustému živoření. Od této myšlenky odvozuje to, že člověk může ztratit mnoho ze své „člověkovosti“, ale nesmí ztratit víru.⁹² Režisérem hradecké inscenace je Oldřich Kužilek a Sommer o jeho výkonu v *Příliš hlučné samotě* hovoří takto: „Oldřich kužilek strhl masku falešné lidské přetvářce a postavil před diváka člověka takového, jaký skutečně je, a nikoli, jaký by měl být.“⁹³ Nadále jsou vychváleny veškeré aspekty, které představení utváří jako celek – herci podali vynikající výkony, kostýmy a scéna k sobě ladí a v celkovém pojetí Sommer uznává, že hradecká scéna ukazuje nové a nové možnosti.⁹⁴

---

⁹⁰ Tamtéž, s. 4.

⁹¹ SOMMER, Jiří. Podobenství více než zřejmé: Král Vávra na hradecké scéně. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 49, s. 4.

⁹² SOMMER, Jiří. Dimenze člověčenství: Příliš hlučná samota v Klicperově divadle. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 88, s. 4.

⁹³ Tamtéž, s. 4.

⁹⁴ Tamtéž, s. 4.

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Golem*

Recenze Jiřího Sommera na hradecké provedení *Golema* je krátká, plná rozporuplných emocí a v celku působí nelogicky. V úvodu se zabývá skutečností, že v sezoně 1989/1990 se všeobecně v hojném množství hrají hry slavné trojice Voskovec, Werich a Ježek.⁹⁵ V recenzi je obsažena masa informací o Osvobozeném divadle, které je taktéž spjato s tvorbou tohoto tria. Zhruba v polovině se Sommer přesouvá k provedení inscenace v Klicperově divadle, kde popisuje snahu o atraktivní provedení hry, která ale, bohužel, nevyšla.⁹⁶ Kritizuje herecké výkony, postavy označuje jako nevyzrálé a povrchní, scéna s pěveckými vstupy působí na diváky tak, jako kdyby herce spíše nudila, a to samé platí i o tanečních prvcích.⁹⁷

Recenze: Jan Císař

Inscenace: *Zelenavý ptáček*

Autorem poslední recenze z roku 1990 je Jan Císař. Hned v úvodu se zmiňuje o novém vedení Klicperova divadla a o zavedení jakési „nulté“ sezony.⁹⁸ V Hradci Králové se tak „pokládají základy k něčemu novému“. Zkoumají, jak by to „něco nové“ mohlo vypadat a fungovat, avšak pro divadlo jsou důležitým aspektem především diváci, kteří ne vždy mohou chápat tyto pokusy. Proto je podle Císaře důležité, aby královéhradecké divadlo zkoumalo a vymýšlelo střídmě a myslelo při tom právě na již zmíněné obecenstvo.⁹⁹ Gozziho *Zelenavého ptáčka* označují jako v celku solidní průzkumný krok, protože spojení komedie a pohádky by mohla být divácky přitažlivá. Ona bohatost a rozvernost se však podle Císařových slov povedla zachytit pouze v kostýmech.¹⁰⁰ Scéna už tak dobře nefunguje a dobrých hereckých výkonů, které by byly hodny chvály, bylo též pomálu. Jediná herečka M. Kleplová podle slov Císaře zvládla s přehledem být zároveň postavou z pohádky a zároveň dobrou herečkou. Avšak i přes to, že ne vše se v představení podařilo, doporučuje Císař jeho návštěvu, protože jde o solidní vystoupení „a je na co se dívat“.¹⁰¹

---

⁹⁵ SOMMER, Jiří. Probuzený Golem: rozpačité Osvobozené divadlo na hradecké scéně. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 127, s. 4.

⁹⁶ Tamtéž, s. 4.

⁹⁷ Tamtéž, s. 4.

⁹⁸ CÍSAŘ, Jan. Gozziho Zelenavý ptáček: královéhradecké Klicperovo divadlo v „nulté“ sezoně. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 269, s. 4

⁹⁹ Tamtéž, s. 4.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 4.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 4.

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Dvoji hra*, podtitul *Dokonalý zločin (neexistuje)*

Recenze opět od Jiřího Sommera, tentokrát na klasické detektivní představení *Dvoji hra* s podtitulem *Dokonalý zločin (neexistuje)* od francouzského autora Roberta Thomase. Sommer se domnívá, že klasické detektivní hry nejsou často v divadlech uváděny z různých důvodů.¹⁰² Mohou být považovány za málo umělecké, mohou být složité na ztvárnění tak, aby působily opravdově a důvěryhodně a zajisté se najde řada dalších důvodů. Královéhradecké divadlo však přesně takovou hru uvedlo a dle Sommerových slov se jedná o snahu rozšířit dramaturgický plán v tematickém a uměleckém spektru.¹⁰³ Detektivní představení, aby působilo kvalitně, je největším oříškem pro režii, techniku a v neposlední řadě i pro samotné herece. Hradecké provedení vede zkušený profesionální režisér Juraj Deák. A i přes jeho zkušenosti našel Sommer v představení jisté mezery, které celkový dojem narušují. Jde o komplikovaná převtělování postav, která působí nepřehledně, dynamika výstupů se zdá Sommerovi rozpačitá, divák už od poloviny představení zná vraha.¹⁰⁴ Slova chvály se za herecké ztvárnění dostalo Romanu Teprtovi, který jako „nováček“ v Klicperově divadle předvedl výborný výkon.¹⁰⁵

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Mnoho povyku pro nic*

Roku 1993 zařadilo do svého repertoáru Klicperovo divadlo klasickou hru od W. Shakespeara *Mnoho povyku pro nic* a recenzi v Deníku Pochodeň napsal Jiří Sommer. Michal Tarant (režisér), Jan Tobola (scéna), Tomáš Kypka (kostýmy), Daniel Fikejz (hudba). Tito čtyři muži se zasadili o celkový obraz hradecké inscenace. Hra klasická, ale v moderním pojetí, o které Sommer píše jako o hře, u které se divák nebude nudit, ale zároveň bude doslova „žasnout“ a to ne zrovna v pozitivním smyslu slova.¹⁰⁶ Režisérovi Tarantovi šlo o předvedení jakéhosi „monstr představení“. Sám Sommer uznává, že má každý režisér právo volby k tomu, jak představení pojme, ovšem připomíná též lidové rčení, že méně je někdy více, a tak „koktejl“ komediálně-dramatický, který Tarant připravil, nebude po chuti každému divákovi.¹⁰⁷ Hra je

---

¹⁰² SOMMER, Jiří. Kdo je vrah: dokonalý zločin neexistuje. In Deník *Pochodeň*. 1992, roč. 2, č. 101, (příl. *Hradecké noviny*), s. 9.

¹⁰³ Tamtéž, s. 4.

¹⁰⁴ SOMMER, Jiří. Kdo je vrah: dokonalý zločin neexistuje. In Deník *Pochodeň*. 1992, roč. 2, č. 101, (příl. *Hradecké noviny*), s. 9.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 4.

¹⁰⁶ SOMMER, Jiří. Shakespeare vers. Hard-rock: Experimentální premiéru uvedlo hradecké Klicperovo divadlo. In *Hradecké noviny*. 1993, roč. 2, č. 246, s. 7.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 4.

směsicí extravagantnosti kde si například protagonisté zkracují chvíle na jevišti hraním šipek či kuželek, začnou k sobě promlouvat anglicky a dojem laciného a nevkusného moderního pojetí dotváří výběr živé hudby s neživým zpěvem.¹⁰⁸

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Hamlet*

Po nevydařené hře *Mnoho povyku pro nic* přichází na scénu Klicperova divadla „další Shakespeare“, tentokrát jeho nejslavnější tragédie *Hamlet*. Recenze se opět ujímá Jiří Sommer. Režisér Juraj Deák předvedl s touto tragédií vynikající práci. V celkovém vyznění hry vsadil (spolu s tvůrčím týmem) ne na povrchní a vizuální stránku hry, ale na neviditelnou atmosféru tragična, kterou Shakespeare v Hamletovi vytvořil. Nejde tedy o to, jak scéna vypadá, ale o to, jak se cítí divák, jaké pocity v něm toto tragično vyvolá a zanechá. K tomu dopomáhá i vynikající výkon Davida Suchařípy v hlavní roli, který podle Sommera připomíná, s trochou nadsázky, už od pohledu „velkého tragéda“. Ovšem nejen vzhled, ale i své herecké umění Suchařípa předvedl naplno.¹⁰⁹

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Bez roucha*

Bláznivá komedie Michaela Frayna *Bez roucha* (Zepředu zezadu). Divadlo se nesoustředí jen na jeden typ her, ale prolíná hry čistě tragické s hrami odlehčenými, jako právě „*Bez roucha*“. Ovšem autor recenze, Jiří Sommer, zastává názor, že se odlehčeným a veselým komediím v Hradci Králové nedaří tak dobře, jako právě titulům tragickým.¹¹⁰ Podle Sommera se jedná o jakýsi způsob hraní „divadla o divadle“, ovšem režisér Milan Schejbal neměl podle Sommera úplně nejšťastnější ruku při výběru herců, nebo je možná jen hodně ve hraní omezil svým vedením. Ze hry se tak stalo lehce křečovité představení, kde herci místy doslova tápou.¹¹¹ Recenzi Sommer napsal na základě navštívení generální zkoušky, mohu se tak domnívat, že s dalším postupem se celkový výsledek zlepšil.

---

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 4.

¹⁰⁹ SOMMER, Jiří. Tragédie pojatá vskutku královsky: další úspěšnou premiéru za sebou má královéhradecké Klicperovo divadlo. In *Hradecké noviny*. 1993, roč. 2, č. 61, s. 8.

¹¹⁰ SOMMER, Jiří. Nová hra, nic nového pod sluncem. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 61, s. 9.

¹¹¹ Tamtéž, s. 4.

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Krysař*

Březnová premiéra roku 1994 přináší na hradeckou scénu opět velmi známé jméno. Jedná se o hru Viktora Dyka *Krysař*. Recenze se ujímá Jiří Sommer a první třetinu věnuje především klasickému literárnímu dílu, okrajově představuje děj příběhu, hlavní postavy a jejich povahy.¹¹² Pochvalu si vysloužila autorka scény Marta Rozskopfová, která sice skromně, ale za to realisticky vytvořila prostředí pro herce. Jediný problém Sommer shledává v tom, že některé epizody se odehrávají pouze před diváky v první řadě. Za vlídná slova Sommerovi stála i autorka ladicích kostýmů Kateřina Hollá. Režisér Radovan Lipus do hlavní role obsadil Davida Suchařípu (ten je do hlavních rolí obsazován v 90. letech 20. století často), jehož výkon se však Sommerovi tentokrát moc nelíbil, protože Suchařípovy romantické role se mu zdají všechny až moc podobné.¹¹³

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Zvoník u Matky boží*

Jako líbivé, poučné a zajímavé představení označuje Jiří Sommer hru od spisovatele Viktora Huga *Zvoník u Matky boží*. Sommer zastává názor, že každé divadlo čas od času potřebuje vsadit na takzvané „velké téma“ a tím je v Klicperově divadle právě Hugův „Zvoník“.¹¹⁴ Uznává, že hra má své kouzlo při propojení historické reality a pohádkového světa.¹¹⁵ Režisérovi Michaelu Tarantovi se podaří diváky „vtáhnout“ do děje už od samého začátku představení. Vlídna slova věnoval Sommer složité, ale funkční a efektivní scéně Milana Čecha. V hlavních rolích předvedli vynikající výkony například Josef Vrána, Kamila Sedlářová, Stanislava Jachnická.¹¹⁶

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Pohádka o čarodějném vrchu*

Pohádka o čarodějném vrchu. Recenze Jiřího Sommera, tentokrát na pohádkové představení od Tomáše Pěkného. Každá pohádka v sobě většinou ukrývá nějaké poučení, častokrát dobro vítězí nad zlem, ovšem tato pohádka je pojatá trochu jinak. Jak uvádí Sommer, nebyla by to

---

¹¹² SOMMER, Jiří. Nejen zoufání, ale ani pasivita nemají mít v životě místo... In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, s. 9.

¹¹³ Tamtéž, s. 4.

¹¹⁴ SOMMER, Jiří. Přestal jsi sice slyšet zvony, ale zato uslyšel lásku...: inscenace neublížila ani středověku, ani V. Hugovi. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 276, s. 9.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 9.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 9.

pohádka v pravém slova smyslu, kdyby nakonec ono dobro nezvítězilo.¹¹⁷ Není překvapením, že v hledišti byla převaha dětských diváků. Zpracování kostýmů dostala na svá bedra Zuzana Lesáková, která tento úděl zvládla na výbornou. Výsledný pohádkový dojem dotvořila scéna Milana Čecha a herecké výkony K. Sedlárové a P. Vrběckého. Závěrem Sommer v recenzi dodává, že je těžké určit, zda si představení užili více dospělí či děti.¹¹⁸

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Mateřídouška* (Básně *Zlatý kolovrat*, *Štědrý večer*, *Holoubek*, *Poklad*, *Vodník*, *Svatební košile*)

Prosincovou premiérou roku 1994 se stala úprava *Kytice z pověstí národních* od K. J. Erbena. Recenze Jiřího Sommera se zabývá ne úplně náhodným výběrem tohoto díla a popisuje Erbenovo působení ve východočeském regionu. Dramaturgyně Zora Vondráčková a režisér Karel Brožek společně se scénografem Aloisem Tománkem a autorkou kostýmů Hanou Cigánovou zasadili do *Mateřídoušky* básně *Zlatý kolovrat*, *Štědrý večer*, *Holoubka*, *Poklad*, *Vodníka a Svatební košili*. A i přes to, že Sommer považuje hradeckou inscenaci za „pozoruhodný scénický experiment“, který v celku zapadá a ladí s atmosférou Vánoc, přinesla s sebou hra úskalí, kdy hra místy působí chladně a nevyrovnaně.¹¹⁹

Recenze: Markéta Jůzová

Inscenace: *Ondina*

Po recenzích od Jiřího Sommera tentokrát do Hradeckých novin přispívá svou recenzí na hru *Ondina* od Jeana Girandoux Markéta Jůzová. Hra měla premiéru 15. ledna 1994. Nastudoval ji režisér Juraj Deák, který ve spolupráci se scénografem Václavem Vohlídalem, neměli, bohužel, „moc šťastnou ruku“. Scéna je vytvořena neprakticky, různá lanka brání hercům v plném a bezpečném pohybu. Kostýmy v lesklých a sytých barvách působí těžkopádně a ruší celkový dojem.¹²⁰ Jůzová tedy hru nehodnotila jako úspěšnou, ovšem každý divák má právo na to, utvořit si o představení vlastní názor.

---

¹¹⁷ SOMMER, Jiří. Skutečně sympatická odívaná: čas současný – čas na pohádku v podání královéhradeckého Klicperova divadla. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 289, s. 8.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 8.

¹¹⁹ SOMMER, Jiří. *Kytice a koledy provoněly hlediště: Vánoce v Klicperově divadle se nesly skutečně ve sváteční atmosféře*. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 304, s. 8.

¹²⁰ JŮZOVÁ, Markéta. *Ondina odchází--*, kéž by s ní odešly i intriky: derniéra inscenace o lidské slabosti, sobectví, ale i čistotě a upřímnosti v Klicperově divadle. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4, č. 33, s. 9.

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Obsluhoval jsem anglického krále*

Po Markétě Jůzové se vrací Jiří Sommer s recenzí na inscenaci *Obsluhoval jsem anglického krále* od Bohumila Hrabala. Už od prvních řádků recenze je znát, že Sommer je Hrabalovým fanouškem. Úvod recenze je věnovaný tomu, jak Sommer před lety potkal Hrabala v jedné pražské hospodě a znovu se s ním setkává takto nepřímou přes Klicperovo divadlo.¹²¹ Sommer je přesvědčen o tom, že režisér Pavel Císovský si složitou povahu a dílo Hrabala nastudoval dopředu a do představení se tak mohl vrhnout s vervou, odhodláním a výsledek je na jedničku.¹²² Ve hře se objevuje hodně postav, ale o něco méně herců, ti by tak svým „převtělováním“ mohli děj divákům pomotat, ovšem skvěle zvládnuté hradecké inscenaci se veškerá nedorozumění a problémy vyhnula, tudíž nejen režisér, ale i herci odvedli velmi dobrou práci.¹²³

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Paní z moře*

Dramatické dílo Henrika Ibsena *Paní z moře* je dalším představením v Klicperově divadle, na které se zaměřil Jiří Sommer. Ten v první řadě oceňuje, že se představení odehrává ve studiu Beseda, kde jsou si herci i diváci blíže a navazuje to tak jakousi intimní atmosférou.¹²⁴ Diváci se tak lépe dokážou dostat do děje a představení si více užívat. K dobrému celkovému dojmu přispívá i práce osvětlovačů a hudba Martina Dohnala. Stísněný prostor jeviště není představení na škodu, protože scénograf Tomáš Moravec ji zvládl vytvořit dostatečně funkční.¹²⁵ Díla se severskou tematikou nebyla v polovině 90. let tak rozšířená, jako je tomu například v dnešní době, avšak o to větší pochvala režisérovi R. Lipusovi patřila a Sommer s ní nešetřil. Lipus vytvořil autentické a přesvědčivé představení, které Sommer doporučil k vidění.¹²⁶

---

¹²¹ SOMMER, Jiří. Zrcadlo nastavené každému z nás: Premiéra ve studiu Beseda publikum pobavila i potěšila. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4, č. 57, s. 9.

¹²² Tamtéž, s. 9.

¹²³ Tamtéž, s. 9.

¹²⁴ SOMMER, Jiří. Paní z moře stále velice aktuální: Severská sága Henrika Ibsena na studiové scéně Klicerova divadla. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4. Č. 138, s. 9.

¹²⁵ Tamtéž, s. 9.

¹²⁶ Tamtéž, s. 9.

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Šumař na svatbě*

Šumař na svatbě od Rigorije Gorina byl roku 1995 premiérově představen v Klicperově divadle v Hradci Králové. Jiří Sommer v recenzi uvádí, že valná většina Gorinových her se nese v duchu lehce ironizujícího pohledu na život. A hra „*Šumař na svatbě*“ se dostane „pod kůži“ každému divákovi jiným způsobem. Režisér Karel Brožek pojal hru lehce, vtipně a úsměvně. Herci mají na jevišti prostor pro vyjádření svého pojetí a to hře dodává na půvabu.¹²⁷

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Tcháni*

Další premiérou v Klicperově divadle v roce 1996 je hra *Tcháni* od německého dramatika Wolfganga Hildesheimera. Arogance, závist, intriky a další špatné lidské vlastnosti jsou zde satiricky zobrazovány a nevádí tak, že je příběh inspirovaný 18. stoletím a některé myšlenky si člověk zosobní i v době současné. Hradeckou inscenaci nastudoval hostující režisér Ondřej Zajíc a podle Sommerových slov se s inscenací popasoval více než dobře.¹²⁸ Hradeckému provedení nechybí groteskní situace, je „okořeněna“ řadou vtipných a vynalézavých detailů a plná úsměvných překvapení.¹²⁹ Třešničkou na pomyslném dortu jsou pak herecké výkony Hynka Pecha a Dušana Hřebíčka v hlavních rolích.¹³⁰

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Tristan a Isolda*

Na hradeckou scénu přivedl režisér Karel Brožek příběh o lásce *Tristan a Isolda*. Sommer v začátku recenze uvádí informace o pověstech, které zahalují příběh Tristana a Isoldy. K Brožkovu zpracování Sommer nešetří slovy chvály a hovoří o tom, že v seznamu Brožkových prací by měla být tato inscenace zvýrazněna.¹³¹ Čistá a hřejivá láska, které v patách kráčí smrt, zloba a nenávisť. Důraz je kladen na charakter celku, nikoli jen na kostru příběhu, není to však nijak na škodu a celistvému příběhu to dodává až jakýsi pohádkový

---

¹²⁷ SOMMER, Jiří. O židovské sáze rodu Reb Tovje: k premiéře královéhradeckého Klicperova divadla. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4, č. 256, s. 9.

¹²⁸ Tamtéž, s. 9.

¹²⁹ Tamtéž, s. 9.

¹³⁰ SOMMER, Jiří. Za vším je stejně ženská (a vedle toho i peníze). In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5, č. 43, s. 8.

¹³¹ Tamtéž, s. 8.

nádech.¹³² Spokojený byl Sommer i se scénou a hereckými výkony. Zmiňuje i loutky, které na jevišti neslouží jen jako dekorace, ale ve vypjatých situacích také hrají.¹³³

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Dům zlomených srdcí*

Dům zlomených srdcí, hra od George Bernarda Shawa. Tímto se po rekonstrukci vnitřních prostor Klicperovo divadlo předvedlo v roce 1996. V první třetině recenze se Sommer zabývá osobitým stylem psaní nejen Shawa, ale i jeho literárním „kolegou“, Oscarem Wildem. Tyto dva spisovatele spojuje podobný a netradiční pohled na svět.¹³⁴ Sommer soudí, že režisér Jan Novák se zaměřil především na vtipné dialogy plné paradoxů. Herci pak předvádějí opravdové a aktuální postavy, kde herecky dominuje Ivana Nováčková.¹³⁵

Recenze: Jiří Sommer

Inscenace: *Neapol nebo zemřít*

Hra *Neapol nebo zemřít* francouzského dramatika Jeana Anouilha je představena jako „komedie v nedbalkách“, která je plná jak galantních, tak postelových scén.¹³⁶ Jiří Sommer se však přes tuto skutečnosti snaží dostat a vyvrátit to, co je i psáno v programu divadla. Snaží se v recenzi zdůraznit, že nejde jen o to, aby se divák celou dobu jen popadal smíchy za břicho, ale aby hledal i nějakou hlubší myšlenku. Například jak jít proti pokrytectví nebo hledání vlastního já.¹³⁷ Z hlavních postav se alespoň částečně daří Martině Novákové v roli rebelské manželky. Hudba neladí a „pere se“ se samotným rázem hry. Závěrem recenze Sommer dodává, že i komedie by měly mít právo nést v sobě nějaké poselství.¹³⁸

Recenze: Ivana Vitovská

Inscenace: *Singoalla*

Nejen tragédie, komedie nebo pohádky uvádí Klicperovo divadlo v Hradci Králové. V roce 1997 se na prknech královéhradeckého divadla odehrával muzikál *Singoalla* švédského básníka Viktora Rydberga. Ivana Vitovská v recenzi pro Hradecké noviny nejprve sděluje

---

¹³² SOMMER, Jiří. Tristan a Isolda se napili z pramene čisté lásky. In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5, č. 53, s. 8.

¹³³ Tamtéž, s. 8.

¹³⁴ SOMMER, Jiří. Klicperovo divadlo nabídlo svým divákům „perfektně zlomená srdce“. In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5, č. 270, s. 6.

¹³⁵ Tamtéž, s. 6.

¹³⁶ SOMMER, Jiří. Sladké dřímání při (ne)rozvášněné komedii *Neapol nebo zemřít* v Klicperově divadle. In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5. Č. 282, s. 6.

¹³⁷ Tamtéž, s. 6.

¹³⁸ Tamtéž, s. 6.

stručný děj příběhu. Vitovskou zaujala především působivá scéna, kterou tvoří pouze skála a různě zavěšené sítě.¹³⁹ Ovšem představení probíhá v silném tempu a strohost scény tak dotváří celkový dojem, kde dostávají prostor především herci. Režisér Rino Brezina má blízko k mladému publiku a Vitovská tak uvádí, že dokáže plně využít nejen scénu a herce, ale i diváky.¹⁴⁰ Pomyslnou třešničku představení dodal Daniel Fikejz, který vytvořil hudbu, která je zároveň naléhavá, chladná, ale i romantická a dotváří konečnou podobu představení.¹⁴¹

Recenze: Ivana Vitovská

Inscenace: *Harlekýnovy miliony*

Bohumil Hrabal zemřel 3. února 1997. Nezávisle na této smutné události uvedlo téhož roku královéhradecké Klicperovo divadlo inscenaci *Harlekýnovy miliony*, která se skládá z literárních děl Postřižiny, Krasosmutnění a Harlekýnovy miliony. Ivana Vitovská, autorka recenze, napsala, že nikdo z královéhradeckého divadla nepočítal s tím, že se Bohumil Hrabal další inscenace svého díla nedožije a že se inscenace stane nechtěnou pietou za vynikajícím umělcem.¹⁴² Zbytek recenze se nese v pozitivním duchu a perfektní výkony předvedli se vzpomínáním herci.¹⁴³

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Dobrý člověk ještě žije*

„Radost je duševní stav, který zvětšuje či podporuje mohoucnost těla. Radost je dobrá...“¹⁴⁴ Tímto citátem od Romaina Rollanda začíná svou recenzi Eliška Skokanová, která tentokrát patří inscenaci *Král Colas kolikátý*. Tato hra vznikla na motivy románu *Dobrý člověk ještě žije* od Romaina Rollanda. Sokanová také dodává, že uvést takto slavného spisovatele (a to nejen R. Rollanda) bývá náročné nejen pro režiséra.¹⁴⁵ Hradecký režisér Karel Brožek společně s inscenátory však tento nelehký úkol zvládli dobře a hra je tak vyvážená jako lidský život. Skokanová o příběhu píše, že veselé scény a optimismus střídá smutek. Chytře řešená

---

¹³⁹ VITOVSKÁ, Ivana. *Singoalla* – středověká švédská ságavstoupila jako muzikál na jeviště Klicperova divadla. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 16, s. 6.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 6.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 6.

¹⁴² VITOVSKÁ, Ivana. Hrabalův svět ožil na sěně Klicperova divadla v inscenaci *Harlekýnovy miliony*. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 58, s. 6.

¹⁴³ Tamtéž, 6.

¹⁴⁴ SKOKANOVÁ, Eliška. S dobrým člověkem Colasem přichází na hradecké jeviště životní moudrost. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 147, s. 6.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 6.

scéna Aloise Tománka dává prostor k vytvoření různých prostředí a celkově tedy podle Skokanové „je na co se dívat“.¹⁴⁶

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Betlém aneb Převeliké klanění sotva narozenému jezuleti*

Eliška Skokanová se tentokrát ve své recenzi zaměřila na premiéru s vánoční atmosférou. Hra s názvem *Betlém aneb Převeliké klanění sotva narozenému jezuleti* strhla podle Skokanové každého diváka každého diváka k líbeznému putování do Betléma.¹⁴⁷ A výběr nejspíše není čistě náhodný, neboť hru provází nádech starých lidových her a náboženských námětů, které jsou příznačné právě pro předěl východních a severních Čech. Samotná předloha od Jana Antonína Pitínského vychází z lidové slovesnosti. Skokanová vychvaluje provedení scény, kde například sněží umělý sníh, všude jsou vánoční dekorace od hvězd až po andělíčky, jmelí a hru doprovází zpěv koledí.¹⁴⁸ Další body k dobru Skokanová připisuje programu k inscenaci, který obsahuje text hry.¹⁴⁹

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Nostra Dea*

Massim Bontempelli byl italským dramatikem a jeho hra *Nostra Dea* byla nastudována v Hradci Králové hostujícím režisérem Ondřejem Zajícem v roce 1998. Recenzi na premiérovou inscenaci napsala Eliška Skokanová, která hlavní přínos této hry spatřuje v tom, že zhruba 99 % diváků se s touto hrou nikdy nesešlo, ale jde o zajímavý a atraktivní příběh, který Bontempelli napsal v Itálii v době nastupujícího fašismu.¹⁵⁰ V recenzi Skokanová uvádí rčení, že „šaty dělají člověka“, což prostupuje myšlenku hry a při hlubším zamyšlení jde o to, jak lidé ve snaze se zalíbit okolí dokážou manipulovat sami se sebou a dělat ze sebe něco, co ve skutečnosti nejsou. S tím souvisí i velké množství povedených převleků, které vystřídá hlavní postava. Autorkou kostýmů je Petriková.¹⁵¹

---

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 6.

¹⁴⁷ SKOKANOVÁ, Eliška. *Betlém aneb Převeliké klanění sotva narozenému Jezuleti* rozsvítilo besedu. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 287, s. 6.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 6.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 6.

¹⁵⁰ SKOKANOVÁ, Eliška. *Krásná bohyně Nostra Dea* se vynořila na scéně hradeckého Studia Beseda. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 51, s. 6.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 6.

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Ženitba*

Na jevišti Klicperova divadla se roku 1998 dostala i satirická komedie od Nikolaje Vasiljeviče Gogola *Ženitba*. Eliška Skokanová hned v úvodu recenze popisuje režii v rukou Ivana Rajmonta, který v Klicperově divadle hostuje.¹⁵² V Praze se tou dobou hraje několik her, které Rajmont režiruje (například *Sluha dvou pánů*, *Othello*, ...). Autor hry se vysmívá jakési lidské duševní zaostalosti, když se o manželském slibu jedná pouze jako o „byznys“, a i když je hra stará téměř dvě století, Skokanová si stojí za názorem, že i tak hra má svou aktuálnost v současnosti.¹⁵³ V recenzi pak chválí Rajmontův smysl pro detail a správnou motivaci herců. „Hradecká *Ženitba*“ je tak podle Skokanové dynamickým, vtipným představením, které by nevytkla nic.¹⁵⁴

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Macbeth*, podtitul *Rej čarodějnic*

Režisér Karel Brožek společně s dramaturgyní Zorou Vondráčkovou upravili Shakespearovskou klasiku *Macbeth*, kterému dopřáli podtitul *Rej čarodějnic* a podle Skokanové se jedná o jakési „divadlo o divadle“.¹⁵⁵ Ve hře jde především o to, aby se plně naplnil podtitul. Děj je tak trochu zjednodušený, ale pevně daný a čarodějnice jako zlé sudičky se tak zaslouhují o to, aby každý dostal svému osudu. Skokanová se domnívá, že tato hra dokáže oslovit nejširší publikum.¹⁵⁶ Ve hře oceňuje výbornou práci s rekvizitami (brnění, zbraně apod.) a scénu v Besedě, kde jsou využity například i osvětlovací lávky. Závěrem pak dodává, že herecké výkony Františka Staňka, Jarmily Vlčkové a Zory Valchařové-Poulové umocňují solidní inscenaci.¹⁵⁷

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Bouře*

Další recenze patří opět Elišce Skokanové a týká se Williama Shakespeara. Tentokrát jde o hru *Bouře*, kde post režiséra zastal Ivo Krobot. Skokanová hned z kraje recenze uvádí, že *Bouře* není ani typickou tragédií, ale ani typickou komedií, na které jsme od W. Shakespeara

---

¹⁵² SKOKANOVÁ, Eliška. Provinciální svět Gogolovy *Ženitby* se na hradecké scéně proměňuje v plastický obraz. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 65, s. 15.

¹⁵³ Tamtéž, s. 15.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 15.

¹⁵⁵ SKOKANOVÁ, Eliška. Čarodějnice provázejí vojevůdce Macbetha na královský trůn i k tragickému konci. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 108, s. 6.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 6.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 6.

zvyklí a v režii je to tak vděčná hra, ve které mohou inscenátoři dát prostor své fantazii.¹⁵⁸ Skokanová oceňuje především začátek samotné hry, kdy se ozývají zvuky mořské bouře a hlasy ptáků, což diváky „vtáhne“ do děje hned v úvodu celého představení.¹⁵⁹ I herci mají prostor k tomu, aby se do svých rolí vžili a zahráli je naplno, ovšem ne každý se s tím dobře popasoval a místy tak Skokanové připadá, že hra „uvadá“.¹⁶⁰

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Král Lear*

„Jako druhou premiéru 114. sezóny uvedla v sobotu hradecká scéna *Krále Leara* a zároveň tak oficiálně zahájila projekt „God Save William Shakespeare!“ (Bůh ochraňuj Williama Shakespeara!) s neoficiálním dovětkem ...a Klicperovo divadlo mu v tom pomůže...“¹⁶¹ Takto začíná Eliška Skokanová svou další recenzi a znovu se týká W. Shakespeara. Díla tohoto anglického dramatika mají v Hradci Králové veliký úspěch především díky silným osobnostem, jako jsou Ivo Krobot nebo Karel Brožek, tedy kvalitní režiséři. Skokanová se zabývá tím, zda je na škodu snažit se Shakespeara nějakým způsobem zmodernizovat, ale úspěchy, které za sebou Klicperovo divadlo „se Shakespearem“ zanechávají, mluví za vše.¹⁶² Režisérem hradecké inscenace *Král Lear* je Vladimír Morávek, který se od klasického formátu hry moc neodklonil, ale i tak zvládl přinést do hry nadhled a neotřelost. Do hlavní role, tedy do Leara obsadil Davida Suchařípu, který je (nejen) v 90. letech velmi oblíbený pro svůj um ztvárnit tragické postavy.¹⁶³

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Třígrošová opera*, podtitul *Malý step u Zlaté škeble*

Divácky velmi dobře přijatá hra *Třígrošová opera* s hradeckým podtitulem *Malý step u Zlaté škeble* se roku 1998 objevila na prknech Klicperova divadla. V recenzi Eliška Skokanová píše o jakési historii této hry, o jejích úpravách, rozporuplném přijetí i různých pojetí. Hradeckou inscenaci režíroval Vladimír Morávek a podle slov Skokanové se dá říci, že „na co sáhl, to se

---

¹⁵⁸ SKOKANOVÁ, Eliška. Hradecká inscenace *Bouře* evokuje u diváků širokou škálu pocitů. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 114, s. 6.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 6.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 6.

¹⁶¹ SKOKANOVÁ, Eliška. Bůh ochránil *Krále Leara*, Morávka, Klicperovo divadlo a také publikum, In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 256, s. 5.

¹⁶² Tamtéž, s. 5.

¹⁶³ Tamtéž, s. 5.

mu podařilo“.¹⁶⁴ Hra je představením především pro herce samotné. Ti mají spoustu prostoru a „volné ruce“ k pojetí svých postav. Ve vykřičené londýnské čtvrti Soho tak mají herci možnost převtělit se do zločinců, lehkých děv nebo naopak slušných občanů. Svými výkony mezi herci vynikla především Pavla Tomicová a David Suchařípa.¹⁶⁵

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Hlupák Gimpl*

Hra plná polského folklóru, pohádkových motivů, židovského humoru a i jakési absurdnosti života – to jsou slova Elišky Skokanové, kterými popisuje hru *Hlupák Gimpl*, kterou jako povídku napsal v roce 1957 Isaac Bashevis Singer.¹⁶⁶ Skromný popis informací, které hru zasazují do obrazu diváka, vypráví, že se jedná o představení, které obsahuje spoustu postav různých vesničanů, kteří jsou moc líní na to, aby se snažili vymanit ze svých ustálených zvyků, a pouze čekají na Mesiáše. Dalšími postavami jsou čert a anděl, kteří propůjčují inscenaci pohádkový nádech. Alois Tománek na scéně vytvořil malé domečky, které by měly symbolizovat malost a chudobu městečka. Kostýmy vytvořil Tomáš Krypta a laděny jsou do lidových krojů. Dobře se do své role „dostal“ a popasoval se s ní František Staněk, který si zahrál hlavní roli Hlupáka Gimpla.¹⁶⁷ Celkově v recenzi Eliška Skokanová neudává žádné osobní kladné či záporné stanovisko ke hře a tak jde pouze o předání informací s odstupem.

Recenze: Marcela Chadimová

Inscenace: *Rusalka*

Jako úchvatnou tragikomedii plnou smutku i humoru označila Marcela Chadimová inscenaci *Rusalka*, kterou nastudoval režisér Jakub Kořta.¹⁶⁸ Ten inscenaci pojal tak nějak moderně i nemoderně. Do protikladů postavil hlavní postavy, kdy Rusalka je postarší, v „utahaných“ šatech a princ malý a komický. Zůstaly ovšem klasické dialogy, které působí na lidské city i na bránice diváků. V představení vynikla především hudební složka, o kterou se postaral klavírista Pavel Horák. Autorem hudebního zpracování je pak Jiří Vyšehlid.¹⁶⁹

---

¹⁶⁴ SKOKANOVÁ, Eliška. V Klicperově divadle můžete podniknout výlet do vykřičené čtvrti Soho. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 300, s. 12.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 12.

¹⁶⁶ SKOKANOVÁ, Eliška. Hlupák Gimpl je neskutečnosti velmi moudrý člověk: zdramatizovaná povídka amerického spisovatele židovského původu Singera připomíná, že každý dobrý i špatná skutek je někde zaznamenán. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 46, s. 17.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 17.

¹⁶⁸ CHADIMOVÁ, Marcela. Rusalka je o falešnosti okolního světa i touze v nás: nejnovější titul je úchvatnou tragikomedii plnou humoru, smutku i něhy. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 56, s. 6.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 6.

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Rusalka*

Na stejnou hru, tedy *Rusalka*, napsala svou recenzi i Eliška Skokanová. Ta hru vidí jako vtipnou a vkusnou parodii. Vidí plus i v tom, že onu vtipnost a veselost dodávají představení hasiči, kteří mají na starosti oponu, ovšem vstoupí i do samotného představení, kdy hru přeruší a na jeviště vstoupí „do akce“ s minimaxem.¹⁷⁰ Co se kostýmů týče, Skokanová na ně nahlíží spíše jako na kostýmy s pohádkovým nádechem. Jsou pestré a roztomilé. Mezi hereckými výkony vyzdvihuje Martinu Nováčkovou v hlavní roli. Celkové herecké provedení a jejich výkony působí na Skokanovou dobře. Árie jsou pro hradecké provedení sice zjednodušené, ale o to lépe je herci zvládli a zpívají je čistě.¹⁷¹

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Máj*

30. dubna 1999 uvedlo Klicperovo divadlo premiéru jevištní básně – variace na Máchův *Máj*. Eliška Skokanová o tomto díle píše: „Mácha vytvořil jako první v české literatuře skutečně moderní básnické dílo, kterým o mnoho, možná o desítky let, předběhl svou dobu. *Máj* je dokladem nebývalého básnického talentu a jeho autorovi se podařilo rozezpívat českou řeč a jeho rozsvítit verše barvami, světly i stíny a zachytit vše, čím zní májová příroda. A právě tato plastičnost *Máje* podává vstřícnou ruku divadelníkům, a tak uvedení básně na jevišti má svou logiku a opodstatnění.“¹⁷² Režisér Miroslav Krobot a dramaturg Karel Tománek ponechali *Máj* takový, jaký je. Originál. Nedodali mu žádné moderní pojetí, neproškrtali text a celkově se vyvarovali úpravám. Podle Skokanové celou inscenaci pak umocňuje hudba, kterou složil Vladimír Šrámek. Stejný podíl na celkovém vyznění inscenace má i scénograf Martin Chocholoušek, který vytvořil líbeznou krajinu i prostředí tajemné, s měsíčním svitem a rejem duchů.¹⁷³ Hlavní postavy Viléma a Jarmily si zahráli Marcela Holubcová a David Steigerwald. V dalších rolích pak vynikli například Ondřej Malý či Marie Kleplová.

---

¹⁷⁰ SKOKANOVÁ, Eliška. Při Rusalce vtrhne na jeviště dokonce hasič s minimaxem: činoherní provedení slavné Dvořákovy opery v Klicperově divadle je vtipnou a vkusnou parodií a diváci se mohou těšit na poetické představení. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 58, s. 17.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 17.

¹⁷² SKOKANOVÁ, Eliška. Máchovo básnické dílo *Máj* vyznívá dobře i na jevišti: režisér Miroslav Krobot se s inscenací jedné z nejslavnějších básní vrací po letech do Klicperova divadla a vytváří na jeho scéně plastický obraz. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 103, s. 8.

¹⁷³ Tamtéž, s. 8.

Recenze: Eliška Skokanová

Iscenace: *Večer tříkrálový*, podtitul *Ať si to každý přebere, jak chce!*

V rámci projektu „God Save William Shakespeare“ uvedlo Klicperovo divadlo inscenaci veselohry *Večer tříkrálový*. Hra nese podtitul *Ať si to každý přebere, jak chce!* Hra v režii hostujícího Michala Dočekala boří veškeré konvence a je odchýlená od klasické předlohy tolik, jako žádný jiný „Shakespear“ v Klicperově divadle.¹⁷⁴ Nicméně i přes to, že většina moderně pojatých her v Klicperově divadle si moc dobře nevedla, diváky byly přijaty rozporuplně, někdy spíše s nechutí a nevolí, tak toto představení si diváky získalo. Nápomocná tomu byla i originální scéna a různorodé a nápadité kostýmy. Největší zásluhu však mají samotní herci, kteří dostali volnou ruku a mohli se projevit jak jim libo. Jmenovitě velmi dobré výkony předvedli především Lubomír Novotný, Dušan Hřebíček a Jan Mazák.¹⁷⁵

Recenze: Eliška Skokanová

Inscenace: *Námluvy*, *Svatba* a *Výročí*

Stejný hostující režisér, který nastudoval kontroverzní provedení Shakespearovy hry *Večer tříkrálový*, nastudoval pro Studio Beseda i tři jednoaktové komedie od Antonína Pavloviče Čechova *Námluvy*, *Svatba* a *Výročí*. I zde zanechal režisér Michal Dočekal svou osobitou stopu. Hra je laskavá, humorná i morbidní zároveň a diváci jsou často překvapováni „kousky“, které si pro ně Doležal s herci připravili. Samotné inscenaci prospívá i to, že se odehrává v Besedě, kde je umožněn lepší kontakt herců s diváky. Herci byli od režiséra vedeni k tomu, aby důkladně nastudovali své role, do kterých se museli vžít, aby právě kontakt s diváky splnil svůj účel. Měli tak prostor se projevit, získat si obecnost. Za pozornost Skokanové stála jména jako Dušan Hřebíček, Kamila Sedlářová nebo Lubor Novotný. Skokanová tvrdí, že se inscenace stane pro svou „povedenost“ diváckým magnetem.¹⁷⁶

---

¹⁷⁴ SKOKANOVÁ, Eliška. *Večer tříkrálový ve svěžím duchu si každý může přebírat, jak chce: Klicperovo divadlo uvedlo premiéru páté hry z cyklu Bůh ochraňuj Williama Shakespeara!*, v němž chce postupně nastudovat všechna dramatikova díla. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 119, s. 14.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 14.

¹⁷⁶ SKOKANOVÁ, Eliška. *Vztah mužů a žen viděný s laskavým humorem: Klicperovo divadlo nastudovalo v režii Michala Dočekala tři jednoaktové komedie ruského klasika*. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 237, s. 13.

Recenze: Marcela Chadimová

Inscenace: *Maryša*

Maryša bratří Mrštíků není v Klicperově divadle žádnou „neznámou“. Ovšem inscenace z roku 1999 je přeci jen unikátní. Je pojata jako originál, jako by byla na hradeckém jevišti tvořena opravdu bratří Mrštíkovými. Režisér Vladimír Morávek tuto inscenaci odmítl pojmout s jakýmkoli novátorským, moderním pohledem, chtěl tuto inscenaci divákům představit tak, jak na ní nazírali i Mrštíkové.¹⁷⁷ *Hradeckým novinám* režisér Morávek sdělil, že na základě televizního pořadu zjistil, že se v archívu Zemského muzea nachází rozsáhlá rukopisná dokumentace toho, jak *Maryša* vznikala a chopil se tak příležitosti inscenovat představení unikátní svou tvorbou. Dokumentace obsahovala zhruba 400 stran, včetně různých škrťů, úprav a různých „pokusů“, dá li se to takto říct.¹⁷⁸ Do hlavní role byla obsazena Pavla Tomicová.¹⁷⁹

---

¹⁷⁷ CHADIMOVÁ, Marcela. Vávra nemusí vypít otrávené kafe, aby Maryša byla Maryšou. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 241, s. 10.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 10.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 10.

3.2.1 Shrnutí recenzí v 90. letech 20. století

Po událostech konce roku 1989 nastává celoplošné uklidnění, v divadlech se mohou hrát hry, které byly dosud nevhodné, zakázané. Herci se mohou projevit tak, jak uznají za vhodné a nemusejí se bát postihu. Trezorové hry, samizdatová díla mohou po roce 1989 uvádět divadla beze strachu před stíháním. To mělo obrovský vliv i na chod Klicperova divadla. A nejen divadla samotného.

V recenzích se nejvíce projevuje Jiří Sommer, který například ve své recenzi na *Krále Vávru* zmiňuje, že pochází z trezorových dramát a vzhledem k uvedení v roce 1990 na sebe ona volnost nenechala dlouho čekat. Celá hra byla od autora recenze kladně přijata. Od hudby, přes herecké výkony až po zpracování scény. Téhož roku se v hradeckém Klicperově divadle mohla odehrát premiéra *Příliš hlučné samoty* od Bohumila Hrabala, která vyšla samizdatově a byla též popsána vlídnými slovy a zračila úspěch. Klicperovo divadlo tak „vkročilo do dob po sametové revoluci správnou nohou“.

Eliška Skokanová ve své recenzi na hru *Past (Stalo se v Chamonix)* říká, že by každé divadlo mělo občas do svého repertoáru zařadit nějakou detektivní hru, protože jsou dobrým „lákadlem“ pro diváky a měly by tak zaručovat plná hlediště. Ovšem takovou „detektivku“ musí umět zpracovat nejen režisér, ale i herci. Ti musí hrát uvěřitelně, neprozrazovat nijak svým chováním děj dopředu, diváci by měli v napětí očekávat konec představení s rozuzlením. Bohužel ve hře *Past* se tomu tak nestalo a hra v očích diváků (a hlavně Skokanové) selhala. Dalším detektivním představením byla *Dvojitá hra*, na kterou napsal recenzi Jiří Sommer. Ani tato klasická detektivní hra nepřinesla velké ovace a právě například složité převtělování postav, ve kterém se divák ztrácí, bylo zklamáním. Detektivní příběhy tak hradeckému divadlu nejspíše nejsou úplně souzeny a s nikterak dobrým ohlasem se v 90. letech minulého století nepotkaly.

V hojném množství byly uváděny i hry klasické, především z tvorby velikého dramatika Williama Shakespeara. Inscenace *Hamleta* a *Krále Leara* byla přijata velmi kladně. V obou hrách se v hlavních rolích objevil David Suchařípa, který se stal v 90. letech velmi populární, především při obsazování do rolí tragických. Za kvalitním zpracováním děl W. Shakespeara povětšinou stojí zkušení režiséři, skvělé zpracování předvedl například Václav Morávek v inscenaci *Král Lear*. Nejen dobré ohlasy ale s sebou nesly díla od anglického dramatika. Inscenace *Mnoho povyku pro nic*, která byla zpracována v trochu modernějším duchu, kde herci na pódiu například hrají šipky, nebyla moc dobře mezi diváky

přijata. Právě ten moderní nádech hře ubral na atraktivnosti a u diváků vyvolal rozporuplné pocity.

Mezi další díla z řad „klasiků“ bezesporu patří i *Krysař* nebo *Zvoník u Matky boží*. I tato představení byla přijata velmi kladně, dostalo se jim dobrého hodnocení a není asi divu, že nebyly pojaty nijak novátorsky, moderně. Zůstalo jim jejich vlastní kouzlo a díky tomu „dostaly“ (v dobrém smyslu slova) i diváky. Dalším klasickým dílem, tentokrát české literatury je *Kytice* od Karla Jaromíra Erbena. Do představení byly použity básně: *Zlatý kolovrat*, *Štědrý večer*, *Holoubek*, *Poklad*, *Vodník* a *Svatební košile*. Toto dílo bylo jakýmsi experimentem na hradecké scéně a dosáhlo úspěchu. Hra byla předvedena v čase předvánočním a navodila atmosféru blížících se svátků.

V duchu vánočního času se nese i inscenace *Betlém aneb převeliké klanění sotva narozenému jezuleti*. Náboženská tematika, která je propojena starými lidovými hrami. Toto dílo bylo opět přijato mezi diváky velmi dobře. Přineslo milou a veselou atmosféru, která k Vánocům patří.

I pohádkám se v Klicperově divadle v 90. letech dařilo. *Pohádka o čarodějném vrchu* nenechala chladným nejen diváka dětského, ale i dospělé.

Z komedií bych jmenovala například *Bez roucha* od Michaela Fraymana či *Neapol nebo zemřít* od Jeana Anouilha. Obě komedie sice byly označeny jako vtipné a příjemné, ovšem velké ovace nesklidily. Komédie v sobě nenesou žádnou hlubší myšlenku, na scénu byly vybrány jen pro to, aby diváka pobavily a nemusel u nich složitě přemýšlet nad poselstvím. Ovšem kvůli tomu se zdají být divácky lehce nevýrazné, kostrbaté a místy křečovitě.

4. Závěr

Recenze, ze kterých jsem čerpala informace pro tuto bakalářskou práci, byly co do rozsahu velmi rozdílné. Některé obsahovaly pouze pár řádků, kde bylo vypsáno vše podstatné a autor recenze zbytečně nezabíhal do detailů (pro mou práci to moc šťastné bohužel nebylo) a někteří se rozepsali třeba na celou stránku. I přes má očekávání s přelomem let 1989/1990 žádné větší obraty v recenzích nenastaly. Hlavním poznatkem bylo, že po roce 1989 a zrušené cenzuře a nucené kontrole literárních a divadelních děl mohly být na scénu uváděny hry, které za komunistické vlády byly zakázané. Samizdatová díla Bohumila Hrabala jsou jasným důkazem a nezapomněli to zmínit ani autoři recenzí. Celková atmosféra byla uvolněnější, když na jeviště mohly pronikat hry divácky oblíbené, leč v dobách před sametovou revolucí zakázané.

Obsahová stránka recenzí se nijak zásadně nezměnila. Každá recenze začínala nějakým krátkým úvodem, kde byl popsán přístup režiséra, popřípadě i scénografa, kostymérů nebo i hudební produkce. Pojetí hry, v čem bylo zrovna dané představení zajímavé, ať už šlo o klasický nebo nějaký nový a moderní styl. Následoval krátký obsah, stručné převyprávění děje, občas s důrazem na nějakou konkrétní situaci, která byla pro autora recenze zajímavá. Podstatnou část recenze vždy tvořilo hodnocení hereckých výkonů, hodnocení kostýmů a scény. Mezi hereckými výkony vynikal především herec David Suchařípa, který byl obsazován často do hlavních rolí, které měly často tragickou podstatu. Ne vždy však byl ale jeho výkon hoděn chválou. Některé jeho postavy vyznívaly stejně (nebo alespoň hodně podobně, pouze s jiným naučeným textem), jindy byl tragický „až moc“. Kromě Davida Suchařípy patří mezi oblíbené herce a herečky například Stanislava Jachnická, Pavla Tomicová, František Staněk, Hynek Pech nebo Mária Dolanská. Nebylo však pravidlem, že by chvála dopadala pouze na hlavní postavy. Častokrát jsem se dočetla, že herecký výkon se vydařil právě hercům, kteří měli pouze nějakou vedlejší roli, zato se s ní popasovali na výbornou a herecký výkon hlavních postav tak odsunuli do pozadí.

V recenzích byl kladen často důraz i na kostýmy, kteří herci v inscenacích předvedli. Většinou šly komentáře na toto téma „z extrému do extrému“. Buď kostýmy ladily s celkovým vyzněním celého představení, dodávali mu potřebný „šmrc“ a staly se nástrojem, téměř jako by byly nějakou důležitou kulisou v celé inscenaci, nebo naopak celkový dojem hry kazily, nehodily se k tématu hry, byly moc vyzývavé, křiklavé barvy rušily dojem hry, případně byly z úplně jiné doby, než do jaké byla hra situována.

Scéna a rekvizity byly též součástí téměř každé recenze a ne vždy byly chytře řešeny. Platí zde spojení „méně je někdy více“. Čím více byla scéna pokryta různými rekvizitami, tím horší byl často pohyb pro herce a celkově tak vyznění hry nebylo lákavé. Naopak dobře působily scény, které byly sice jednoduché a strohé, ovšem účelné a herci tak mohli na jevišti projevit celé své umění, když šlo například o tanec. Některé scény, kromě toho, že byly přehlceny rekvizitami, byly zdobeny úplně jiným stylem, než byl celý nádech hry. (viz šipky pro zkrácení „dlouhé doby“ na jevišti pro herce).

Ne moc často se však autoři recenzí zaměřovali na hudební produkci k inscenacím. A když už, bylo to opět buď zásadně kladné anebo naopak záporné hodnocení. Moc nefungovalo spojení živého zpěvu a neživé hudby. A naopak. V některých představeních pak herci (potažmo zpěváci) své představení nijak neprožívali, nevkládali do svých projevů emoce a jen to nějak „přetrpěli“. Kladné hodnocení povětšinou měly hudební (někdy zároveň taneční) vstupy, které přímo nesouviseli s inscenací, ale dodali jí veselý a příjemný ráz, kde byla ta hudební vsuvka milým zpestřením samotné inscenace.

V Klicperově divadle, dříve v Divadle Vítězného února, bylo v letech 1985-1999 uvedeno nespočet inscenací jak na jevišti přímo v divadle, tak i ve Studiu Beseda, které se stalo plnohodnotnou součástí Klicperova divadla. Hrály se hry nejen klasické, jako například od Williama Shakespeara *Romeo a Julie*, *Bouře*, *Macbeth*, *Král Lear* a další, Gogolův *Revizor*, nebo třeba *Krysař* od Viktora Dyka, ale i hry nové, které často sloužily především k oslovení nových a mladých diváků. Spousta klasických her byla pojata novým a moderním pohledem. Ovšem ne každá taková inscenace v moderním „kabátě“ přinesla zamýšlené ovoce. Často se stávalo, že novátorské pojetí her bylo spíše na škodu, diváci očekávali klasickou hru a místo toho dostali až jakousi parodii, ve které vyčnívaly kostýmy či scéna.

Když pomínu klasická literární, dramatická díla, oblíbeným stylem u diváků se stávaly představení s tematikou Vánoc. Často se jednalo o představení, která měla co dočinění s tematikou náboženskou, s putováním do Betléma, vítáním malého Ježíška a tak podobně. Výjimku netvořilo ani divadelní představení, které bylo inspirováno *Kyticí* od Karla Jaromíra Erbena. I když se v této hře neobjevily všechny básně, které byly upraveny do divadelního představení, tak úspěch v publiku byl zřejmý.

Velkým neúspěchem byly v 80. a 90. letech v Klicperově divadle hry detektivní. Stávalo se, že hra byla špatně nastudována už režisérem a „detektivky“ neměly tu správnou

atmosféru napětí, čekání na překvapivý zvrát, tajemný nádech v ovzduší všude kolem a hra byla od začátku čitelná i pro diváka, který děj dopředu neznal.

Summary

This bachelor thesis deals with critical reviews about Klicpera's Theatre in the Pochodeň magazine and later in Hradecké noviny. I have analyzed a number of reviews which were included in these particular newspapers between the years 1985 and 1999 and dedicated each of them a part in this thesis. The most common critics were Jiří Sommer, Jaroslav Kuchař or Eliška Skokanová, however a few reviews were written by others.

First part is dedicated to the history of the theatre itself and its dramatic acting, that was brought to Hradec Králové by the Jesuits in the first half of the 17 th century. A breath of culture was first noticed even earlier, during the reign of Eliška Rejčka, who was organizing a number of different events, tournaments, where theater also took its part. Next we are watching the development of the Klicpera's Theatre, its building-up and the work of Václav Kliment Klicpera

Second part briefly acquaints about Pochodeň magazine, which was renamed to Hradecké noviny in the 1990s. The thesis follows Pochodeň from the very beginning. An interesting fact is that the reviews were always on the fourth page in Pochodeň, while later in Hradecké noviny this exact positioning was not included, since it was expanding more and more.

Third part focuses on the main assignment of this thesis and analyzes reviews written between 1985 and 1999 in Pochodeň (Hradecké noviny). Every review is broken down separately for better understanding their point. The outcome of this thesis is a fact that the reviews did not change very much during the decade. The Velvet Revolution did not leave nearly any marks on the reviews, so they stayed almost the same during the previously mentioned time period. Main focus in the reviews was aimed at the style and directing of the plays, whether it was a new play, classical, comedy, or a musical. The work of the director is either appraised or criticized for its stance to the plays.

Next part of the reviews is usually about acting performances, mentioning names. For periods from 1985-1989 and 1990 there is a short conclusion of what was played during these periods and how the criticism reacted.

The last part focuses about overall conclusion of this thesis, observations and found information.

Použitá literatura

Prameny (recenze)

SOMMER, Jiří. Shakespeare tradičně netradičně?: Zkročení zlé ženy v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1985, roč. 74, č. 249, s. 4.

SOMMER, Jiří. V tomhle světě se klasik neuživí: k premiéře “Klobouk pana Klicpery” v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1985, roč. 74, č. 243, s. 4.

KUCHAŘ, Jaroslav. Žhavá současnost: československá premiéra v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1985, roč. 74, č. 81, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. Hra s vůní lidového jazyka: „Hrdina západu“ v divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 7, s. 4.

SOMMER, Jiří. Panoptikum lidské zrůdnosti: Druhá prosincová premiéra v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 8, s. 4.

KUCHAŘ, Jaroslav. Tady vlci (ne)jsou: československá premiéra bulharské hry v DVÚ. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 258, s. 4.

KUCHAŘ, Jaroslav. Trochu příliš únavné... Crazy komedie na jevišti DVÚ v Hradci Králové. In *Pochodeň*. 1986, roč. 75, č. 281, s. 4.

KUCHAŘ, Jaroslav. Nevyužitá příležitost: čerti kontra lidé na scéně DVÚ Hradec Králové. In *Pochodeň*. 1987, roč. 76, č. 33, s. 4.

KUCHAŘ, Jaroslav. Jen tak se zasmát: Taškařice v hradeckém Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1987, roč. 76, č. 77, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. Dračí pohádka plná fantazie: hradecké divadlo Vítězného února dětem. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 69, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. Dámské vraždění: anglická detektivka na scéně hradeckého DVÚ. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 132, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. „Ženitba“ s nejděním otazníkem: na okraj inscenace Gogolovy satirické komedie v Dvadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 266, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. V hlavní“roli“ klobouk: nad inscenací hradeckého Divadla Vítězného února. In *Pochodeň*. 1988, roč. 77, č. 278, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. Člověk na křižovatce dějin: z repertoáru Klicperova divadla. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 293, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. O společenské odpovědnosti umělce: profilová inscenace Divadla Vítězného února. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 267, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. Významný dramaturgický počín: Dürrenmattův “Anděl přichází do Babylónu“ na scéně DVÚ. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 223, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. Lidská tragédie: československá premiéra v Divadle Vítězného února. In *Pochodeň*. 1989, roč. 78, č. 35, s. 4.

SKOKANOVÁ, Eliška. Stalo se v Chamonix: detektivní komedie na scéně Klicperova divadla. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 33, s. 4.

SOMMER, Jiří. Podobenství více než zřejmé: Král Vávra na hradecké scéně. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 49, s. 4.

SOMMER, Jiří. Dimenze člověčenství: Příliš hlučná samota v Klicperově divadle. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 88, s. 4.

SOMMER, Jiří. Probuzený Golem: rozpačité Osvobozené divadlo na hradecké scéně. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 127, s. 4.

CÍSAŘ, Jan. Gozziho Zelenavý ptáček: královéhradecké Klicperovo divadlo v „nulté“ sezoně. In *Pochodeň*. 1990, roč. 79, č. 269, s. 4

SOMMER, Jiří. Kdo je vrah: dokonalý zločin neexistuje. In *Deník Pochodeň*. 1992, roč. 2, č. 101, (příl. *Hradecké noviny*), s. 9.

SOMMER, Jiří. Shakespeare vers. Hard-rock: Experimentální premiéru uvedlo hradecké Klicperovo divadlo. In *Hradecké noviny*. 1993, roč. 2, č. 246, s. 7.

SOMMER, Jiří. Tragédie pojatá vskutku královsky: další úspěšnou premiéru za sebou má královéhradecké Klicperovo divadlo. In *Hradecké noviny*. 1993, roč. 2, č. 61, s. 8.

SOMMER, Jiří. Nová hra, nic nového pod sluncem. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 61, s. 9.

SOMMER, Jiří. Nejen zoufání, ale ani pasivita nemají mít v životě místo... In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, s. 9.

SOMMER, Jiří. Přestal jsi sice slyšet zvony, ale zato uslyšel lásku...: inscenace neublížila ani středověku, ani V. Hugovi. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 276, s. 9

SOMMER, Jiří. Skutečně sympatická odívaná: čas současný – čas na pohádku v podání královéhradeckého Klicperova divadla. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 289, s. 8.

SOMMER, Jiří. Kytice a koledy provoněly hlediště: Vánoce v Klicperově divadle se nesly skutečně ve sváteční atmosféře. In *Hradecké noviny*. 1994, roč. 3, č. 304, s. 8.

JŮZOVÁ, Markéta. Ondina odchází--, kéž by s ní odešly i intriky: derniéra inscenace o lidské slabosti, sobectví, ale i čistotě a upřímnosti v Klicperově divadle. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4, č. 33, s. 9.

SOMMER, Jiří. Zrcadlo nastavené každému z nás: Premiéra ve studiu Beseda publikum pobavila i potěšila. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4, č. 57, s. 9.

SOMMER, Jiří. Paní z moře stále velice aktuální: Severská sága Henrika Ibsena na studiové scéně Klicperova divadla. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4, č. 138, s. 9.

SOMMER, Jiří. O židovské sáze rodu Reb Tovje: k premiéře královéhradeckého Klicperova divadla. In *Hradecké noviny*. 1995, roč. 4, č. 256, s. 9.

SOMMER, Jiří. Za vším je stejně ženská (a vedle toho i peníze). In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5, č. 43, s. 8.

SOMMER, Jiří. Tristan a Isolda se napili z pramene čisté lásky. In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5, č. 53, s. 8.

SOMMER, Jiří. Klicperovo divadlo nabídlo svým divákům „perfektně zlomená srdce“. In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5, č. 270, s. 6.

SOMMER, Jiří. Sladké dřímání při (ne)rozvášněné komedii Neapol nebo zemřít v Klicperově divadle. In *Hradecké noviny*. 1996, roč. 5, č. 282, s. 6.

VITOVSKÁ, Ivana. Singoalla – středověká švédská ságavstoupila jako muzikál na jeviště Klicperova divadla. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 16, s. 6.

VITOVSKÁ, Ivana. Hrabalův svět ožil na scéně Klicperova divadla v inscenaci Harekynovy milióny. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 58, s. 6.

SKOKANOVÁ, Eliška. S dobrým člověkem Colasem přichází na hradecké jeviště životní moudrost. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 147, s. 6.

SKOKANOVÁ, Eliška. Betlém aneb Převeliké klanění sotva narozenému Jezuleti rozsvítilo besedu. In *Hradecké noviny*. 1997, roč. 6, č. 287, s. 6.

SKOKANOVÁ, Eliška. Krásná bohyně Nostra Dea se vynořila na scéně hradeckého Studia Beseda. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 51, s. 6.

SKOKANOVÁ, Eliška. Provinciální svět Gogolovy Ženitby se na hradecké scéně proměňuje v plastický obraz. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 65, s. 15.

SKOKANOVÁ, Eliška. Provinciální svět Gogolovy Ženitby se na hradecké scéně proměňuje v plastický obraz. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 65, s. 15.

SKOKANOVÁ, Eliška. Čarodějnice provázejí vojevůdce Macbetha na královský trůn i k tragickému konci. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 108, s. 6.

SKOKANOVÁ, Eliška. Hradecká inscenace Bouře evokuje u diváků širokou škálu pocitů. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 114, s. 6.

SKOKANOVÁ, Eliška. Bůh ochránil Krále Leara, Morávka, Klicperovo divadlo a také publikum, In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 256, s. 5.

SKOKANOVÁ, Eliška. V Klicperově divadle můžete podniknout výlet do vykřičené čtvrti Soho. In *Hradecké noviny*. 1998, roč. 7, č. 300, s. 12.

CHADIMOVÁ, Marcela. Vávra nemusí vypít otrávené kafe, aby Maryša byla Maryšou. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 241, s. 10.

SKOKANOVÁ, Eliška. Vztah mužů a žen viděný s laskavým humorem: Klicperovo divadlo nastudovalo v režii Michala Dočekala tři jednoaktové komedie ruského klasika. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 237, s. 13.

SKOKANOVÁ, Eliška. Večer tříkrálový ve svěžím duchu si každý může přebrat, jak chce: Klicperovo divadlo uvedlo premiéru páté hry z cyklu Bůh ochraňuj Williama Shakespeara!

v němž chce postupně nastudovat všechna dramatikova díla. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 119, s. 14.

SKOKANOVÁ, Eliška. Máchovo básnické dílo Máj vyznívá dobře i na jevišti: režisér Miroslav Krobot se s inscenací jedné z nejslavnějších básní vrací po letech do Klicperova divadla a vytváří na jeho scéně plastický obraz. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 103, s. 8.

SKOKANOVÁ, Eliška. Při Rusalce vtrhne na jeviště dokonce hasič s minimaxem: činoherní provedení slavné Dvořákovy opery v Klicperově divadle je vtípnou a vkusnou parodií a diváci se mohou těšit na poetické představení. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 58, s. 17.

CHADIMOVÁ, Marcela. Rusalka je o falešnosti okolního světa i touze v nás: nejnovější titul je úchvatnou tragikomedii plnou humoru, smutku i něhy. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 56, s. 6.

SKOKANOVÁ, Eliška. Hlupák Gimpl je neskutečnosti velmi moudrý člověk: zdramatizovaná povídka amerického spisovatele židovského původu Singera připomíná, že každý dobrý i špatný skutek je někde zaznamenán. In *Hradecké noviny*. 1999, roč. 8, č. 46, s. 17.

Literatura:

GREGAR, Alexandr. *Město a (jeho) divadlo: příběh královéhradeckého divadelního pahorku*. Praha: KANT, 2013. ISBN 978-80-7437-095-3.

GREGAR, Alexandr. *Divadlo v Hradci Králové: (od nejstarších dob po současné Klicperovo divadlo)*. Hradec Králové: Garavin, 2016. ISBN 978-80-906431-0-9.

ČERNÝ, František. *Kapitoly z dějin Českého divadla*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-0782-2.

ŠORMOVÁ, Eva. *Česká divadla: encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 208. ISBN 80-7008-107-4.

MICHELFÉITOVÁ, Zuzana. *Královéhradecká kultura v Pochodni v letech 1986-1990*. Brno, 2010. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

VANĚK, Vladimír. *Královéhradecká Pochodeň přelomu 80. a 90. let dvacátého století jako příklad transformace československého regionálního deníku*. Praha, 2009. Diplomová práce, Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky.

KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadelní osmdesátky a Studio Beseda*. Praha: Pražská cena, 2014. ISBN 978-8086102-87-0